

Buro de Brug Rapporten

B22-517

Archeologisch bureauonderzoek,
Geelvinck, Heemskerk, gemeente
Heemskerk

Status: Concept 2.0

16/11/2022

Colofon

ISSN 2468-6727

Auteur(s) J.W. Oudhof & M.F. Honshorst

Copyright © 2022 Buro de Brug
www.burodebrug.nl

Inhoud

1	Inleiding.....	5
1.1	Algemeen.....	5
1.2	Huidige situatie	6
1.3	Toekomstige situatie.....	8
2	Archeologisch bureauonderzoek	9
2.1	Onderzoeksmethode	9
2.2	Beleid en bestemmingsplan	10
2.3	Geologie, geomorfologie en bodemopbouw	12
2.4	Historische gegevens	18
2.5	Verstorende bodemingrepen in het verleden	22
2.6	Bekende archeologische waarden	23
2.6.1	AMK-terreinen.....	23
2.6.2	Archis vondstmeldingen.....	23
2.6.3	Archis Vondstlocaties (geel).....	25
2.6.4	Archis onderzoeksmeldingen.....	26
2.6.5	Samenvatting bekende archeologische waarden	33
3	Archeologische verwachting en selectieadvies	34
3.1	Archeologische gespecificeerde verwachting	34
3.2	Selectieadvies.....	34
4	Bronnen.....	35
4.1	Digitale bronnen	35
4.2	Literatuur	35

Samenvatting

Dit archeologisch bureauonderzoek is uitgevoerd conform KNA 4.1¹ en BRL protocol 4002 door Buro de Brug in opdracht van Woonopmaat. De aanleiding tot dit onderzoek is sloop van de bestaande woningen en de bouw van 28 nieuwe woningen met schuren (1.573 m²) en 44 appartementen in twee woontorens (2x 645 m²= 1.290 m²) aan de Cornelis Geelvinckstraat te Heemskerk. De ontgravingen ten behoeve van de geplande werkzaamheden bereiken een totale oppervlakte van 2.863 m² en de diepte van zowel de woonblokken als de flat (met kruipruimte) zal vermoedelijk reiken tot 1 m -mv. Verder worden eveneens nutsvoorzieningen (zoals rioleringen) gerealiseerd, die dieper zullen reiken dan 1 m -mv. De totale oppervlakte van het plangebied beslaat ca. 15.800 m². Het plangebied ligt aan de Cornelis Geelvinckstraat in de gemeente Heemskerk (Afbeelding 1). Alle bebouwing wordt gerealiseerd in het deel dat momenteel in gebruik is als woonwijk en niet in het parkgedeelte van het plangebied.

Volgens de beleidskaart van de gemeente Heemskerk uit 2010 valt het plangebied binnen de archeologische verwachtingen; categorie 2 en 4. Bij het archeologisch waardevol gebied van de 2^e categorie (het deel van het plangebied dat momenteel in het park ligt), is archeologisch onderzoek verplicht bij ingrepen met een oppervlakte groter dan 60 m² en dieper gaat dan 40 cm -mv. Bij het archeologisch waardevol gebied van de 4^e categorie (het deel van het plangebied dat momenteel bebouwd is), is archeologisch onderzoek verplicht bij ingrepen met een oppervlakte groter dan 2.500 m² en dieper reikt dan 40 cm -mv. Volgens bestemmingsplan 'Woongebied I' geldt Waarde-Archeologie 4 voor het onbebouwde deel, (het park), waarbij archeologisch onderzoek noodzakelijk is bij bodemingrepen dieper dan 0,4 m -mv en die tevens een oppervlakte van meer dan 60 m² beslaan. Volgens bestemmingsplan 'Woongebied I' geldt Waarde-Archeologie 2 (voor het bebouwde deel van het plangebied) waarbij archeologisch onderzoek noodzakelijk is bij bodemingrepen dieper dan 0,4 m -mv en die tevens een oppervlakte van meer dan 2.500 m² beslaan. Het archeologiebeleid van de beleidskaart van de gemeente en uit het bestemmingsplan komt dus overeen.

Het plangebied ligt in een gebied met getijden- en wadafzettingen vermoedelijk net op of juist buiten de flank van de strandwal. Gezien deze ligging en het droogvallen van een kwelderlandschap in het Midden Neolithicum is er een kans op archeologische waarden uit het Midden Neolithicum tot en met het Laat Neolithicum. De kans op het aantreffen van deze archeologische waarden wordt echter als laag ingeschat aangezien kwelders bij zeer hoog tij onder water lopen en dus niet geschikt zijn voor permanente bewoning. Er worden geen archeologische waarden verwacht uit de Bronstijd - het begin van de IJzertijd, aangezien de omgeving van het plangebied toen deel uitmaakte van de zee en later de waterloop van het Oer-IJ. Wel worden er archeologische waarden uit het midden van de IJzertijd - Vroege Middeleeuwen verwacht. Dit vanwege de ligging van het plangebied in een regio met kwelderruggen, die droge locaties in het dynamische landschap van het Oer-IJ waren. Archeologische waarden uit de Late Middeleeuwen kunnen ook aanwezig zijn in het plangebied aangezien het plangebied zich naast twee Middeleeuwse kastelen bevindt. Echter is op de historische kaarten geen bewoning zichtbaar en dateert de eerste bewoning uit de jaren '60 van de vorige eeuw, waardoor de kans op het aantreffen van archeologische waarden uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd laag is.

Verder kunnen resten die verband houden met de Tweede Wereldoorlog worden verwacht, zoals crashlocaties, veldgraven en onderduikholen. In de jaren '60 van de vorige eeuw is de bodem binnen het plangebied vermoedelijk sterk geroerd door de aanleg van een woonwijk.

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat er verschillende verwachtingen gelden binnen het plangebied voor archeologische vindplaatsen. Echter heeft het onderzoek ook uitgewezen dat de bodem binnen het plangebied vermoedelijk door de aanleg van de wijk in de jaren '60 van de vorige eeuw sterk geroerd is. Gezien het feit dat 1.260 m² van de geplande ingrepen op nieuw-te-bouwen grond wordt gebouwd en het archeologiebeleid een vrijstellingsgrens van 2.500 m² aanhoudt, adviseert Buro de Brug geen andere archeologische stappen uit te voeren.

Kortom, Buro de brug adviseert het plangebied vrij te geven op het gebied van archeologie.

Bovenstaand advies dient beoordeeld te worden door de bevoegde overheid.

¹ Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, www.sikb.nl.

Administratieve gegevens

Projectnaam	Bureauonderzoek Geelvinck te Heemskerk
Opdrachtgever	Woonopmaat (de heer B. Duimel)
Contactpersoon	Roel van Veen van buRO
Uitvoerder	Buro de Brug
Autorisatie	drs. J.W. Oudhof j.w.oudhof@burodebrug.nl 06-25289957
Projectcode Buro de Brug	B22-517
Betrokken projectmedewerkers	Projectleiding: J.W. Oudhof Bureauonderzoek: M.F. Honshorst
Bevoegd gezag	Gemeente Heemskerk
Provincie, gemeente en plaats plangebied	Noord-Holland, Heemskerk, Heemskerk
Toponiem	Geelvinck (Cornelis Geelvinckstraat)
Kadastrale nummers	4541, 10520, 10521, 11012, 11040, 11041, 11011
Centrumcoördinaat	X: 107189.3/ Y: 502657.2
Oppervlakte plangebied	Ca. 15.800 m ²
Archisnummer²	5288591100
Beheer en plaats documentatie	Buro de Brug, Spijkerboor
Rapportversie	Concept 2.0
Datum rapport	16/11/2022

² Landelijk onderzoeksmeldingsnummer dat bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE/ARCHIS) moet worden aangevraagd bij aanvang van archeologisch onderzoek.

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Dit archeologisch bureauonderzoek is uitgevoerd conform KNA 4.1³ en BRL protocol 4002 door Buro de Brug in opdracht van Woonopmaat. De aanleiding tot dit onderzoek is sloop van de bestaande woningen en de bouw van 28 nieuwe woningen met schuren (1.573 m²) en 44 appartementen in twee woontorens (2x 645 m²= 1.290 m²) aan de Cornelis Geelvinckstraat te Heemskerk. De nieuwbouw wordt zonder kelder aangelegd, maar naar alle waarschijnlijkheid wel met een kruipruimte. Tevens worden parkeerplekken, groenzones met bomen en tuinen met schuurtjes aangelegd. De ontgravingen ten behoeve van de geplande werkzaamheden bereiken een totale oppervlakte van 2.863 m² en de diepte van zowel de woonblokken als de flat (met kruipruimte) zal vermoedelijk reiken tot 1 m -mv. Verder worden eveneens nutsvoorzieningen (zoals rioleringen) gerealiseerd, die dieper zullen reiken dan 1 m -mv. De totale oppervlakte van het plangebied beslaat ca. 15.800 m². Het plangebied ligt aan de Cornelis Geelvinckstraat in de gemeente Heemskerk (Afbeelding 1). Alle bebouwing wordt gerealiseerd in het deel dat momenteel in gebruik is als woonwijk en niet in het parkgedeelte van het plangebied. Dit betekent dat ca. 1.260 m² van de geplande ingrepen op nieuw-te-bouwen grond wordt gebouwd. De rest van de nieuwbouw wordt op grond gebouwd dat momenteel al bebouwd is.

Volgens de beleidskaart van de gemeente Heemskerk uit 2010 valt het plangebied binnen de archeologische verwachtingen; categorie 2 en 4. Bij het archeologisch waardevol gebied van de 2^e categorie (het deel van het plangebied dat momenteel in het park ligt), is archeologisch onderzoek verplicht bij ingrepen met een oppervlakte groter dan 60 m² en die dieper reiken dan 40 cm -mv. Bij het archeologisch waardevol gebied van de 4^e categorie (het deel van het plangebied dat momenteel bebouwd is), is archeologisch onderzoek verplicht bij ingrepen met een oppervlakte groter dan 2.500 m² en die dieper reiken dan 40 cm -mv.⁴

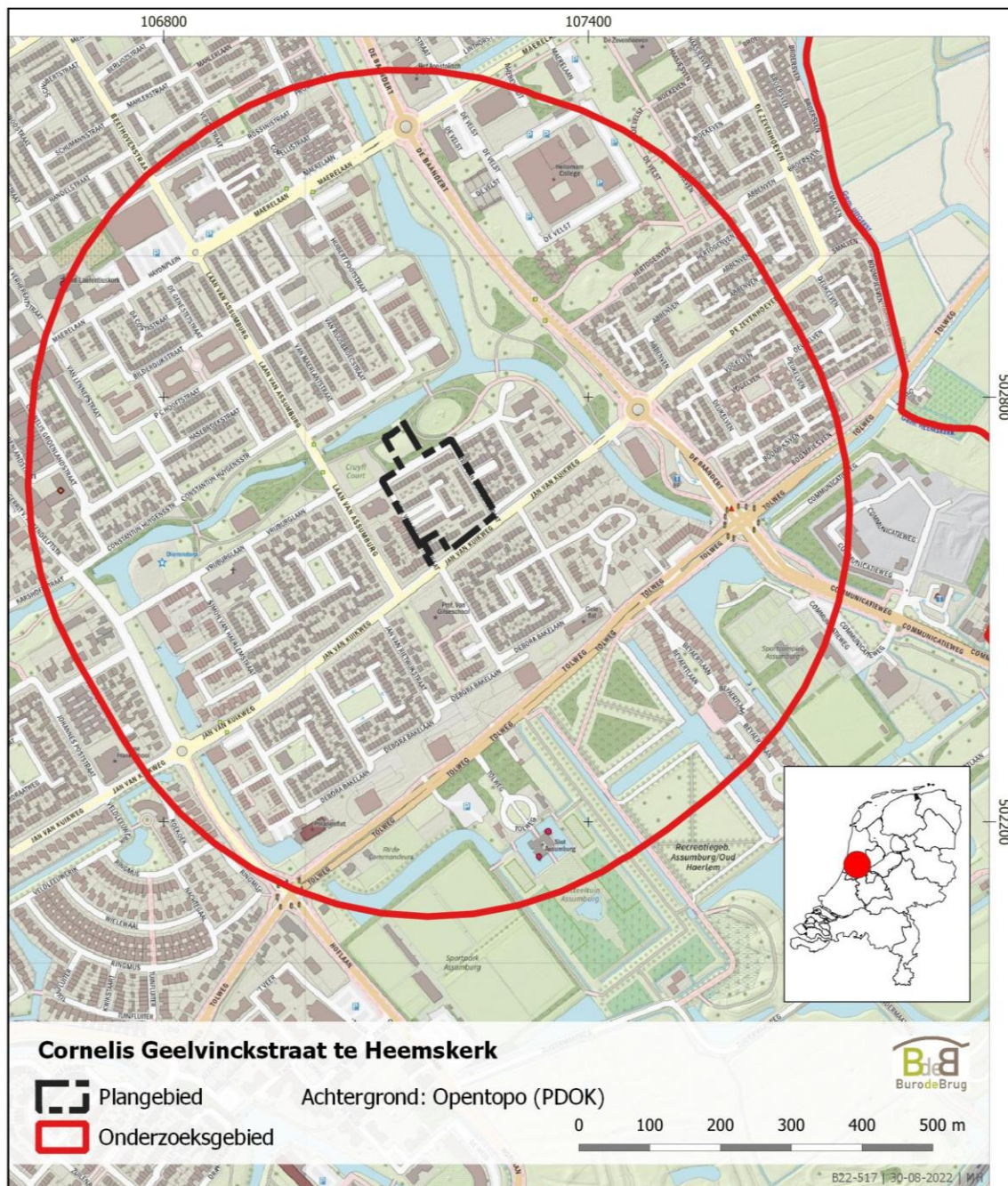
Volgens bestemmingsplan 'Woongebied I' (vastgesteld op 18/07/2012) geldt Waarde-Archeologie 4 voor het onbebouwde deel, dus het park (waar momenteel een enkelbestemming groen geldt), waarbij archeologisch onderzoek noodzakelijk is bij bodemingrepen dieper dan 0,4 m -mv en die tevens een oppervlakte van meer dan 60 m² beslaan. Volgens bestemmingsplan 'Woongebied I' (vastgesteld op 18/07/2012) geldt Waarde-Archeologie 2 voor het bebouwde deel van het plangebied, waarbij archeologisch onderzoek noodzakelijk is bij bodemingrepen dieper dan 0,4 m -mv en die tevens een oppervlakte van meer dan 2.500 m² beslaan. Het archeologiebeleid van de beleidskaart van de gemeente en uit het bestemmingsplan komt dus overeen.⁵

Het voorgaande maakt duidelijk dat de bodemverstoringen die de geplande bodemingrepen met zich meebrengen de toegestane verstoringmarges van oppervlakte en diepte overschrijden. De voorgenomen werkzaamheden zouden een bedreiging kunnen vormen voor eventueel aanwezige archeologische resten in de ondergrond van het areaal van de geplande voorziening. Gezien de aard en omvang van de bodemingrepen is een archeologisch (voor)onderzoek noodzakelijk.

³ Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, www.sikb.nl.

⁴ Gemeente Heemskerk 2012.

⁵ www.ruimtelijkeplannen.nl.

Afbeelding 1. Locatie van het plangebied en het onderzoeksgebied (straal van 500 m rondom het plangebied).

1.2 Huidige situatie

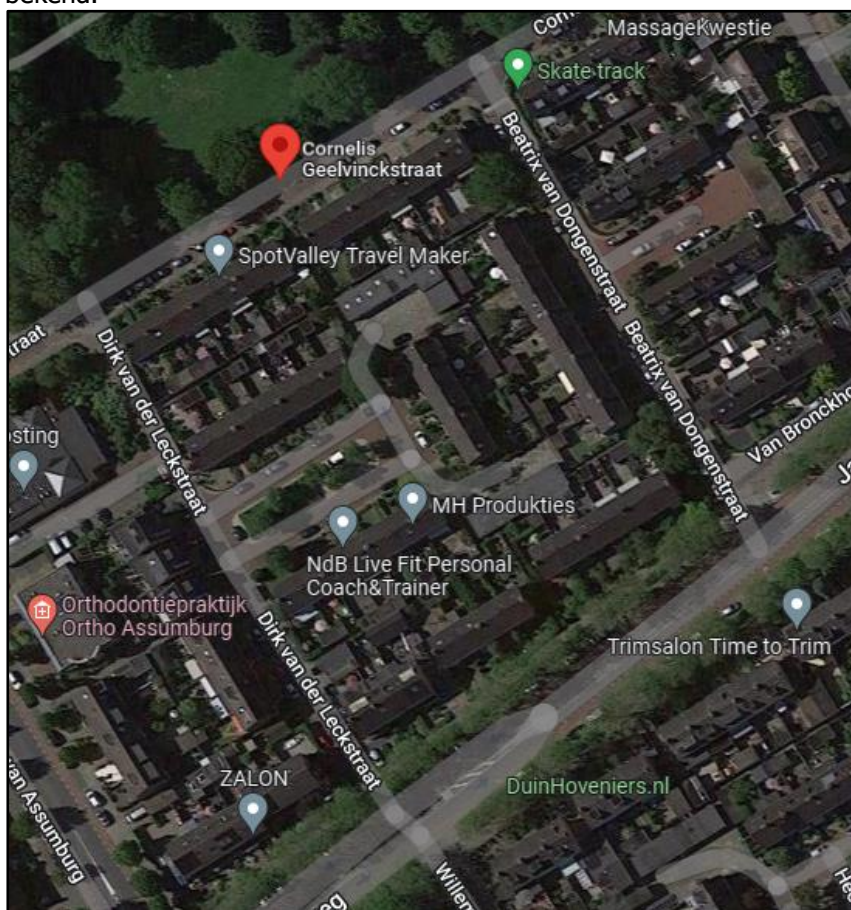
Het plangebied ligt in het de wijk genaamd Assumburg (ten zuiden van de wijk Poelenburg) in de plaats en gemeente Heemskerk in de regio (midden) Kennemerland (NH) (afb. 2). Het gaat om het gebied binnen de grenzen van de Cornelis Geelvinckstraat, de Dirk van der Leckstraat, de Jan van Kuikweg en de Beatrix van Dongenstraat. De naam van de wijk is afkomstig van het kasteel Assumburg dat zich ten zuiden van het plangebied bevindt en zijn oorsprong kent in de 13^e eeuw.⁶ Het plangebied is momenteel grotendeels in gebruik als woonwijk en het noordelijke deel betreft een park met het Cruyff Court Heemskerkveld en een skatebaan. Het plangebied is voor 3.341 m² bebouwd met 52 eengezinswoningen. Alle woonblokken binnen het plangebied zijn gebouwd in de jaren '60 van de vorige eeuw. Ten oosten en westen van het plangebied bevinden zich woonwijken. Ten zuiden van het

⁶ www.historischekringheemskerk.nl.

plangebied bevindt zich het recreatiegebied Assumburg/ Oud Haerlem met het kasteel Assumburg, het Sportcomplex/-park Assumburg.

Binnen het onderzoeksgebied (straal van 500 m) bevinden zich geen archeologische rijksmonumenten.⁷ Wel bevinden zich enkele AMK-terreinen binnen het plangebied, namelijk op 280 m ten noordwesten van het plangebied ligt een terrein van hoge archeologische waarden (monumentnr. 13948). Dit betreft de historische kern van het dorp Heemskerk. Op deze plek worden resten van een nederzetting uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd verwacht. Op 250 m ten zuidoosten van het plangebied ligt nog een AMK-terrein, de plek van het kasteel Assumburg. Op deze plek stond namelijk in de tweede helft van de 13^e eeuw een versterkt huis, dat in het bezit was van Willem van Velsen (monumentnr. 1887). Op het terrein rondom het huidige kasteel worden archeologische resten verwacht die een relatie hebben met het versterkte huis uit de 13^e eeuw en tevens met het kasteel (wat dateert uit de late 15^e eeuw en het begin van de 16^e eeuw). Oorspronkelijk kende het kasteel tevens een voorburcht ten zuidoosten van het hoofgebouw. Later is hier de oranjerie gebouwd. De huidige vorm dateert uit 154, waarna verbouwingen hebben plaatsgevonden. Binnen dit terrein bevinden zich goed geconserveerde resten van funderingen alsmede sporen van bewoning uit de Late IJzertijd/ Romeinse tijd.⁸

De grondwatertrap binnen het plangebied is niet gekarteerd op de kaarten van Bodemdata, waardoor het grondwaterniveau niet bekend is.⁹ Over eventuele bodemverontreiniging binnen het plangebied is bekend dat verschillende bodemonderzoeken hebben plaatsgevonden. Naar aanleiding van de geplande werkzaamheden wordt een bodemonderzoek uitgevoerd. Deze resultaten hiervan zijn echter nog niet bekend.¹⁰

Afbeelding 2. De huidige inrichting (bron: www.google.com/maps).

⁷ www.rijksmonumenten.nl.

⁸ www.rce.webpublisher.nl.

⁹ www.bodemdata.nl/basiskaarten.

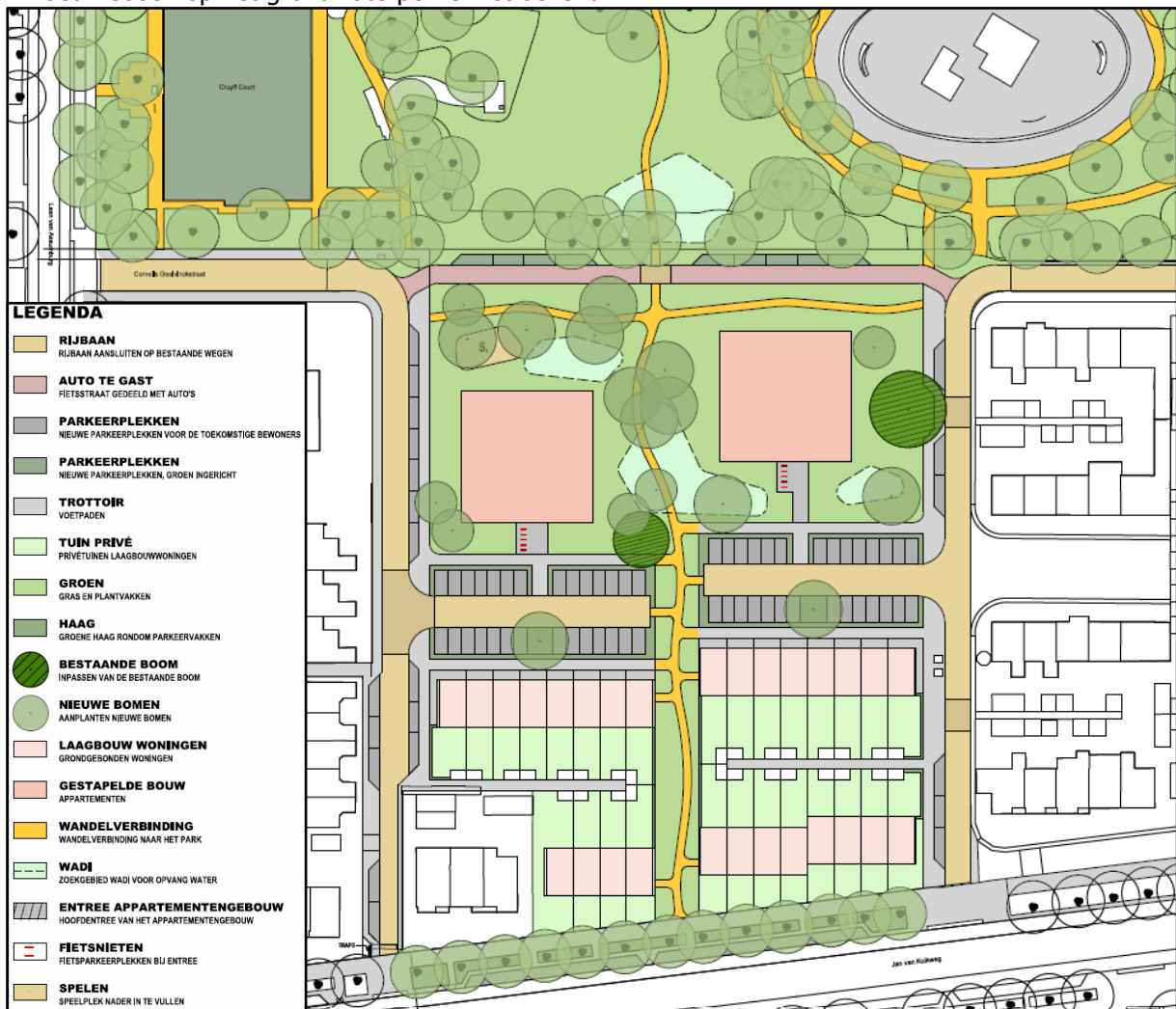
¹⁰ www.bodemloket.nl/kaart; www.gisviewer.odijmond.nl/?Adviesbodem.

1.3 Toekomstige situatie

Binnen het plangebied zal de huidige bebouwing worden gesloopt. Nadien zullen 72 eengezinswoningen bestemd voor de sociale huur worden gebouwd. Het gaat om 28 eengezinswoningen en twee woontorens met totaal 44 appartementen. Er komen niet alleen nieuwe woningen, ook de openbare ruimte rond de nieuwbouw wordt helemaal opnieuw ingericht. Belangrijke uitgangspunten zijn het verbeteren van de stedenbouwkundige kwaliteit, voldoende parkeerplaatsen en een klimaat adaptieve inrichting van het gebied. Om het plan goed te kunnen uitvoeren is het nodig dat ook een aantal garageboxen in particulier bezit wordt gesloopt.¹¹

De ontgravingen ten behoeve van de geplande werkzaamheden bereiken een totale oppervlakte van 2.863 m² en de diepte van de bouwputten zal vermoedelijk reiken tot 1 m -mv. De nieuwbouw zal naar alle waarschijnlijkheid worden aangelegd zonder kelder, maar met een kruipruimte. Daarnaast worden eveneens nutsvoorzieningen (zoals rioleringen) aangelegd die dieper zullen reiken dan 1 -mv. Alle bebouwing wordt gerealiseerd in het deel dat momenteel in gebruik is als woonwijk en niet in het parkgedeelte van het plangebied. Dit betekent dat ca. 1.260 m² van de geplande ingrepen op nieuwe-bouwen grond wordt gebouwd. De rest van de nieuwbouw wordt op grond gebouwd dat momenteel al bebouwd is.

Over de milieutechnische conditie van de bouwplannen is (nog) niets bekend. Ook of de bouwplannen invloed hebben op het grondwaterpeil is niet bekend.

Afbeelding 3. De voorgenumen toekomstige inrichting (bron: Res & Smit).

¹¹ www.heemskerk.nieuws.nl.

2 Archeologisch bureauonderzoek

2.1 Onderzoeksmethode

Dit bureauonderzoek heeft tot doel - op basis van bestaande landschappelijke, archeologische en historische bronnen - een gespecificeerde archeologische verwachting te verkrijgen voor het plangebied. Op basis van de resultaten wordt een aanbeveling gedaan worden om de eventueel aanwezige archeologische waarden in het plangebied veilig te stellen. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de richtlijnen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1).

Voor het verzamelen van gegevens met betrekking tot reeds bekende archeologische- en bodemkundige waarden van het plangebied zijn de volgende bronnen geraadpleegd:

Gemeentelijke waarden- en verwachtingenkaart archeologie	Gemeente Heemskerk 2012
Gemeentelijke archeologische beleidskaart	Gemeente Heemskerk 2012
Toelichting gemeentelijk archeologisch beleid	Gemeente Heemskerk 2012
Bestemmingsplan Woongebied I (vastgesteld op 18/07/2012)	www.ruimtelijkeplannen.nl
Geologie (1:600.000)	TNO-NITG 2005; www.dinoloket.nl ; kaart 2010
Bodemkunde (1:50.000)	Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000, versie 2014, Alterra
Geomorfologie (1:50.000)	Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000, versie 2017, Alterra
Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN3)	www.ahn.nl
Kadastrale minuutkaarten 1811-1832	beeldbank.cultureelerfgoed.nl
Kadaster	www.kadaster.nl
Grote Historische Atlas 1839-1859	Geudeke 1990
Bonnebladen 1870-1931	Bureau Militaire Verkenningen
Nationaal Archief	www.nationaalarchief.nl
Noord-Hollands Archief	www.noord-hollandsarchief.nl
Gemeentelijk archief Heemskerk	www.archieven.nl www.heemskerk.nl
NIMH	https://nimh-beeldbank.defensie.nl
Archeologische Monumentenkaart (AMK)	https://rce.webgispublisher.nl/Viewer.aspx?map=Archeologie%2Din%2DNederland
Archis	zoeken.cultureelerfgoed.nl

2.2 Beleid en bestemmingsplan

De gemeente Heemskerk heeft een eigen archeologiebeleid, dat in 2010 is opgesteld. Op de beleidskaart zijn de archeologische waarden- en verwachtingen weergegeven (afb. 4). Het noordelijke deel van het plangebied (het park) bevindt zich op deze kaart binnen zone WR-A-2, wat betekent dat archeologisch onderzoek verplicht is bij ingrepen met een oppervlakte groter dan 60 m² en die dieper reikt dan 40 cm -mv. Het zuidelijke en bebouwde deel van het plangebied bevindt zich op deze kaart binnen zone WR-A-4, waarbij archeologisch onderzoek verplicht is bij ingrepen met een oppervlakte groter dan 2.500 m² en die dieper reikt dan 40 cm -mv.¹²

Volgens bestemmingsplan 'Woongebied I' (vastgesteld op 18/07/2012) geldt Waarde-Archeologie 4 voor het onbebouwde deel (waar momenteel een enkelbestemming groen geldt). Dit betekent dat archeologisch onderzoek noodzakelijk is bij bodemingrepen dieper dan 0,4 m -mv en die tevens een oppervlakte van meer dan 60 m² beslaan. Volgens bestemmingsplan 'Woongebied I' (vastgesteld op 18/07/2012) geldt Waarde-Archeologie 2 voor het bebouwde deel van het plangebied is archeologisch onderzoek noodzakelijk bij bodemingrepen dieper dan 0,4 m -mv en die tevens een oppervlakte van meer dan 2.500 m² beslaan.¹³

Voor dubbelbestemming WR-A-2 geldt:

24.2 Bouwregels

Op deze gronden mag worden gebouwd en gelden de volgende regels:

op deze gronden mogen ten behoeve van de in lid 24.1 genoemde bestemming uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, worden gebouwd met een bouwhoogte van ten hoogste 3 m;

ten behoeve van de andere, voor deze gronden geldende bestemming(en) mag – met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels – uitsluitend worden gebouwd, indien:

de aanvrager van de omgevingsvergunning voor het bouwen een rapport heeft overgelegd waarin de archeologische waarde van de betrokken locatie naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld;

de betrokken archeologische waarden, gelet op dit rapport, door de bouwactiviteiten niet worden geschaad of mogelijke schade kan worden voorkomen door aan de omgevingsvergunning voor het bouwen voorschriften en beperkingen te verbinden, gericht op het behoud van de archeologische resten in de bodem, het doen van opgravingen dan wel het begeleiden van de bouwactiviteiten door een archeologische deskundige;

het bepaalde in dit lid onder b1 en b2 is niet van toepassing, indien het bouwplan betrekking heeft op een of meer van de volgende activiteiten of bouwwerken:

vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bebouwing, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en waarbij gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering;

een bouwwerk met een oppervlakte van ten hoogste 60 m²;

een bouwwerk dat zonder boor- en graafwerkzaamheden dieper dan 40 cm en zonder heikwerkzaamheden kan worden geplaatst.

Voor dubbelbestemming WR-A-4 geldt:

26.2 Bouwregels

Op deze gronden mag worden gebouwd en gelden de volgende regels:

op deze gronden mogen ten behoeve van de in lid 26.1 genoemde bestemming uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, worden gebouwd met een bouwhoogte van ten hoogste 3 m;

ten behoeve van de andere, voor deze gronden geldende bestemming(en) mag – met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels – uitsluitend worden gebouwd, indien:

de aanvrager van de omgevingsvergunning voor het bouwen heeft overgelegd waarin de archeologische waarde van de betrokken locatie naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld;

de betrokken archeologische waarden, gelet op dit rapport, door de bouwactiviteiten niet worden geschaad of mogelijke schade kan worden voorkomen door aan de omgevingsvergunning voor het bouwen voorschriften en beperkingen te verbinden, gericht op het behoud van de archeologische resten in de bodem, het doen van opgravingen dan wel het begeleiden van de bouwactiviteiten door een archeologische deskundige;

het bepaalde in dit lid onder b1 en b2 is niet van toepassing, indien het bouwplan betrekking heeft op een of meer van de volgende activiteiten of bouwwerken:

vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bebouwing, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en waarbij gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering;

een bouwwerk met een oppervlakte van ten hoogste 2.500 m²;

¹² Gemeente Heemskerk 2012.

¹³ www.ruimtelijkeplannen.nl.

een bouwwerk dat zonder boor- en graafwerkzaamheden dieper dan 40 cm en zonder heiwerkzaamheden kan worden geplaatst.

Het voorgaande maakt duidelijk dat het beleid van de archeologische verwachtingskaart van de gemeente overeenkomt met het archeologiebeleid uit het bestemmingsplan. Bovendien is duidelijk geworden dat de bodemverstoringen die de geplande bodemingrepen met zich meebrengen de toegestane verstoringmarges overschrijden. De voorgenomen werkzaamheden zouden een bedreiging kunnen vormen voor eventueel aanwezige archeologische resten in de ondergrond. Gezien de aard en omvang van de bodemingrepen is een archeologisch (voor)onderzoek noodzakelijk.

Afbeelding 4. Het plangebied op de gemeentelijke beleidskaart (bron: Gemeente Heemskerk).

2.3 Geologie, geomorfologie en bodemopbouw

Bron	Informatie
Geologie ¹⁴ (1:600.000)	Na6: Lp. v. Walcheren; zeeklei en-zand.
Bodemkunde ¹⁵ (1:50.000)	Niet gekarteerd door bebouwing. In de nabije omgeving: - Zn21: Vlakvaaggronden (zonder ijzerhuidjes), leemarm tot zwak lemig. - Mn25C: Poldervaaggronden (roest- en grijze vlekken beginnend binnen 50 cm,
Geomorfologie ¹⁶ (1:50.000)	2m92E: Vlake ontstaan door afgraving en/of egalisatie van duinen of strandwallen.
Hoogteligging ¹⁷	Hoogste punt in het plangebied: 0,20 m +NAP. Laagste punt in het plangebied: 0,40 m -NAP.

In het Pleistoceen (ca. drie miljoen – ca. 10.000 jaar geleden) zijn de regio van het plangebied zandlagen van honderden meters dik afgezet. Binnen het plangebied liggen deze lagen op een diepte van ca. 20 m -mv. Het plangebied behoort tot het Hollandse kustlandschap en is grotendeels ontstaan tijdens het Holoceen, de periode na het Pleistoceen (vanaf ca. 10.000 – nu). In het Weichselien (na het einde van de laatste ijstijd) werd het klimaat gunstiger, waardoor de zeespiegel steeg. Dit resulteerde in een sterke kusterosie. Als gevolg van de stijging van de zeespiegel nam ook het grondwaterniveau toe, waardoor zich 'wetlands' achter de strandwallen konden ontwikkelen met zoetwatermeren en moerassen. In deze meren en moerassen kon riet en zeggeveen groeien (Nieuwkoop Formatie). Rond 3.750 voor Chr. begon de vorming van dit kustlandschap. Ook begon een periode die getypeerd wordt door een stijging van de zeespiegel stijging. Op den duur vond er een kentering plaats, want de zeespiegel begon minder gestaag toe te nemen. Dit zorgde ervoor dat het Waddengebied (dat zich over delen van Zeeland, Zuid-Holland en Noord-Holland uitstrekte) dichtslabde. De kust werd uitgebouwd richting het westen, omdat de aanvoer van het sediment onverminderd groot was. Hierdoor kon een serie strandwallen ontstaan parallel georiënteerd aan de huidige kustlijn. Van oost naar west nam de ouderdom van deze strandwallen af. De strandwalvorming duurde tot enkele eeuwen voor het begin van de jaartelling. Lage duinen op de hoger gelegen strandwallen konden zich op den duur vormen onder de invloed van een aanlandige wind, de zogeheten Oude Duinen. Deze duinkopjes waren in het verleden zeer geschikte locaties voor bewoning. Diverse nederzettingen vanaf het Late Neolithicum zijn dan ook bekend in de Prehistorische duinafzettingen. In de omgeving van Heemskerk zijn de duinen daarentegen minder oud. Rondom Heemskerk zijn de duinen kort voor 1.200 voor Chr. gevormd.¹⁸

Op de paleogeografische kaarten van Vos (2018) en de paleogeografische kaarten van het Oer-IJ-gebied is zichtbaar gemaakt hoe het landschap rondom Heemstede is ontstaan en zich heeft gevormd (afb. 5 en 6). Het plangebied maakt tegenwoordig deel uit van een vlakte die is ontstaan door afgravingen en/ of egalisatie van duinen en strandwallen (M92) zoals te zien is op de geomorfologische kaart van Nederland (afb. 8). Uit archeologisch onderzoek in de omgeving (zie 2.6) blijkt echter dat het plangebied hoogstwaarschijnlijk niet op een strandwal ligt. De bodem binnen het plangebied is niet gekarteerd op de bodemkaart van Nederland. De omliggende bodemsoorten zijn erg wisselend, dicht bij het plangebied zijn Vlakvaaggronden (zonder ijzerhuidjes), leemarm tot zwak lemig (Zn21) en Poldervaaggronden (roest- en grijze vlekken beginnend binnen 50 cm (-Mn25C) te herkennen op de bodemkaart. In een proefsleuvenonderzoek op 100 m van het plangebied vandaan werd aan de basis van het profiel een pakket van wadafzettingen, bestaande uit zwak tot matig siltig zand, aangetroffen. Deze wadafzettingen zijn binnen het getijdengebied van het Oer-IJ estuarium afgezet.¹⁹

¹⁴ TNO-NITG 2005; www.dinoloket.nl; kaart 2010.

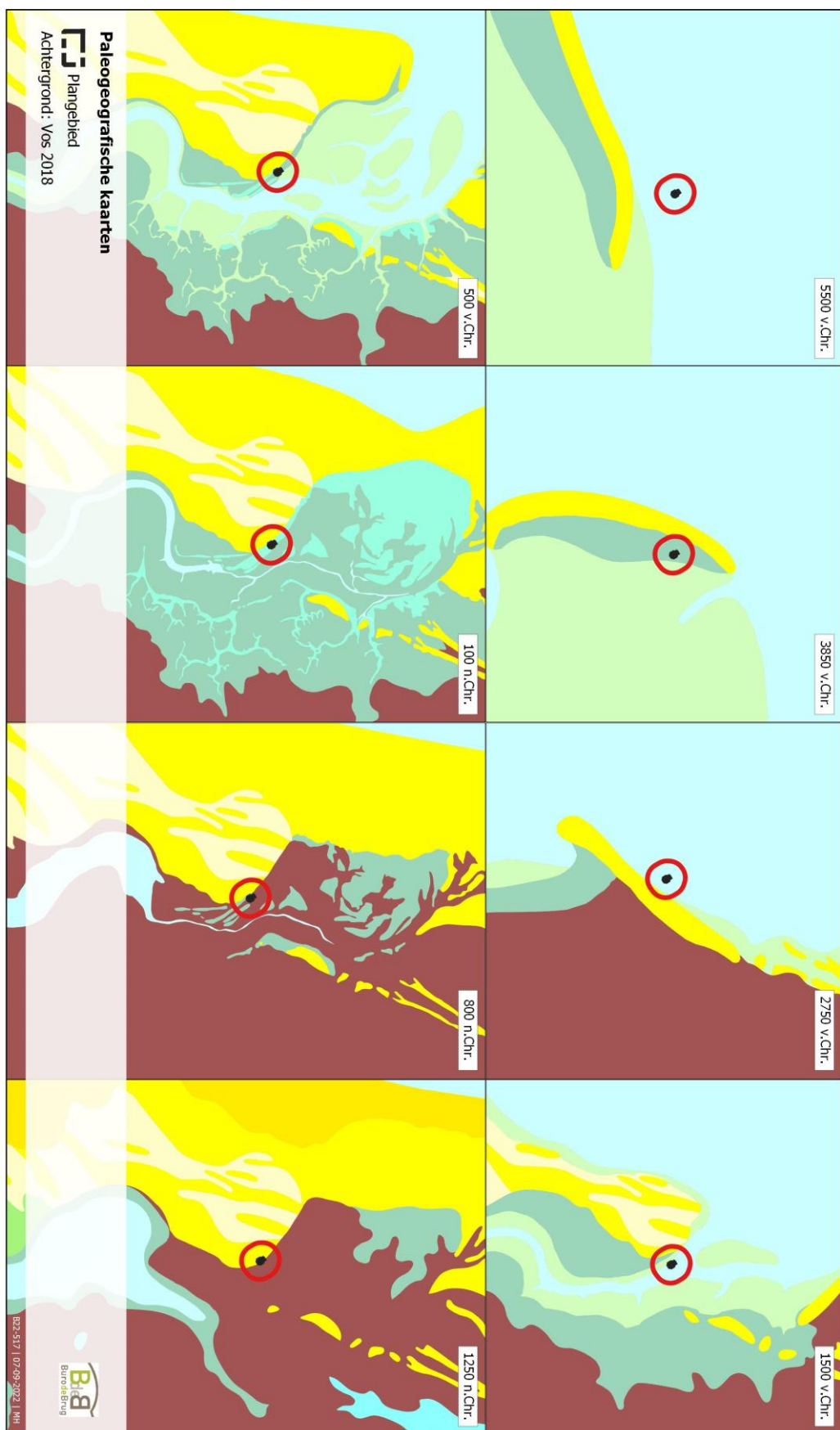
¹⁵ Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000, versie 2014, Alterra.

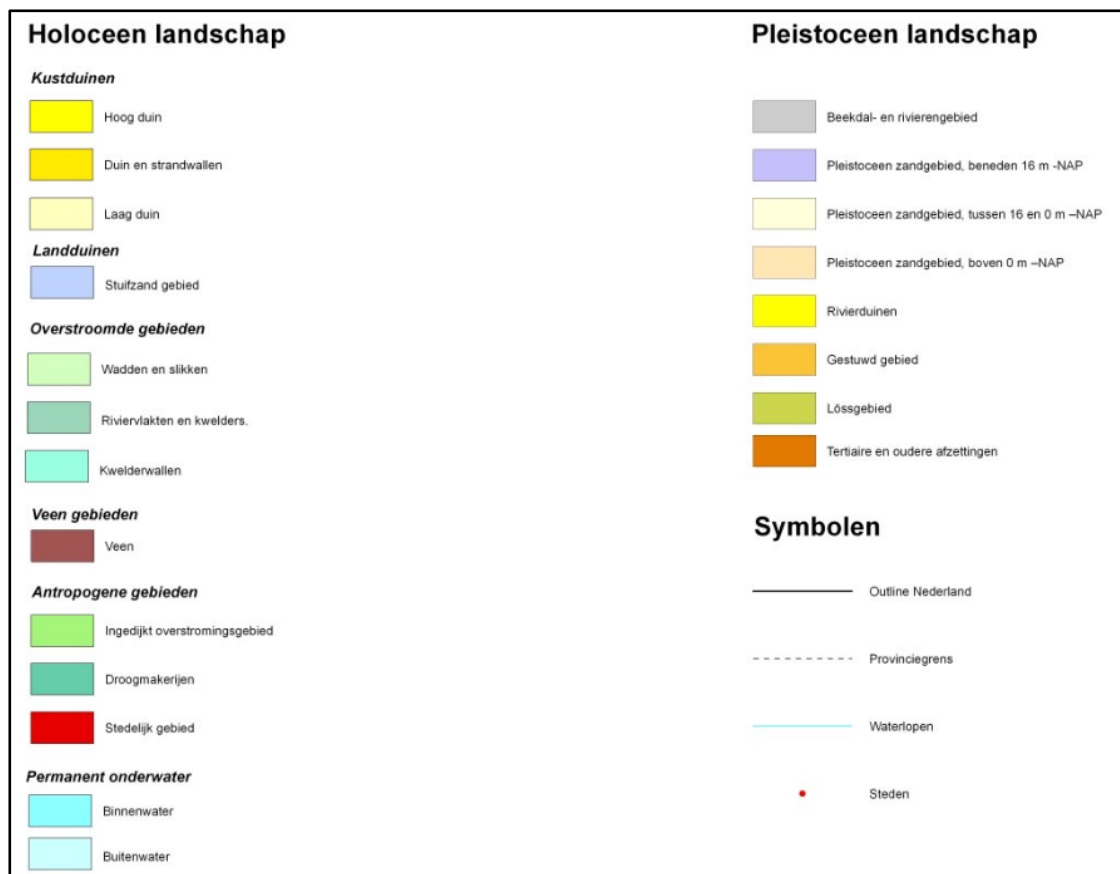
¹⁶ Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000, versie 2017, Alterra.

¹⁷ AHN, www.ahn.nl.

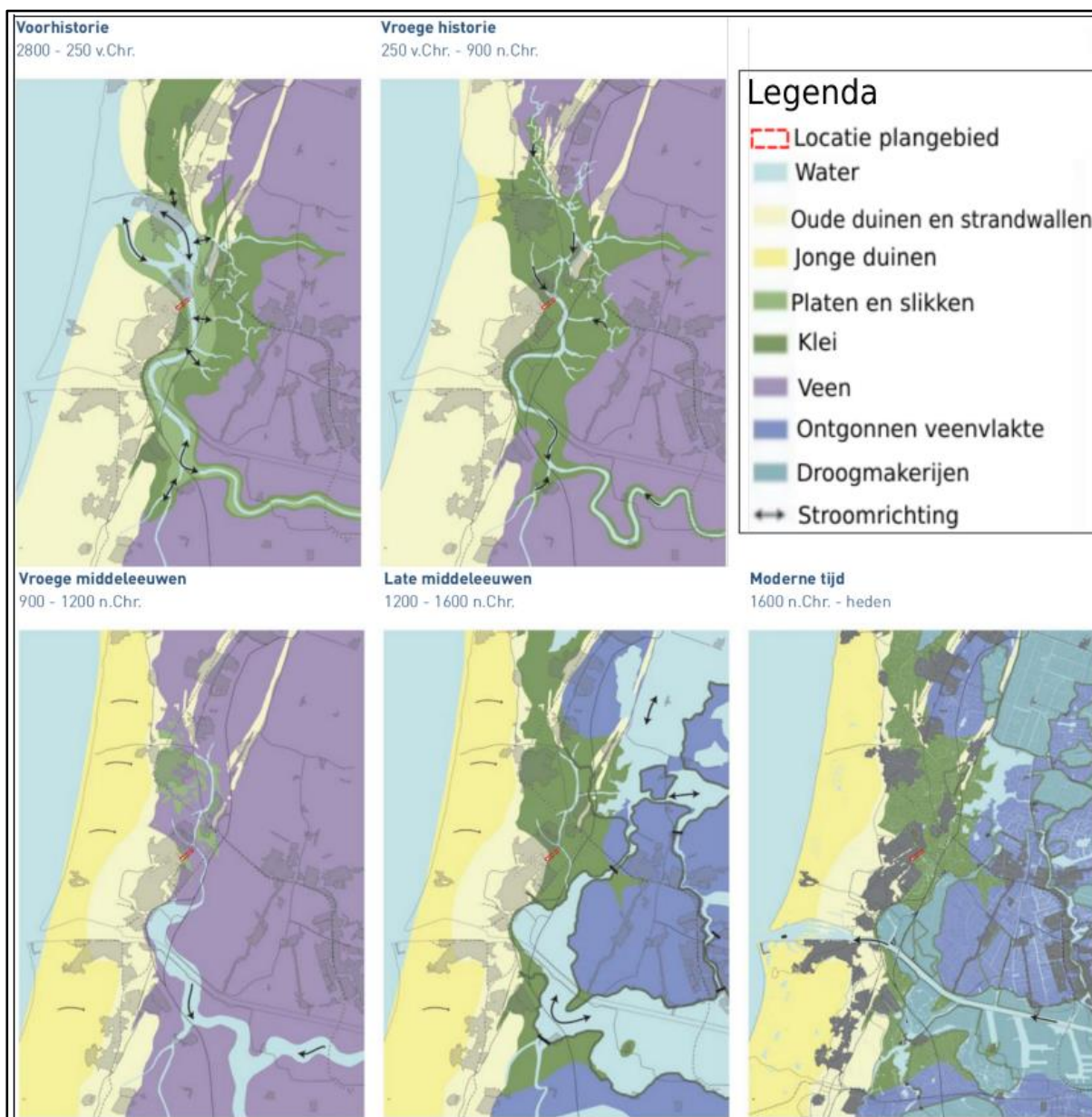
¹⁸ Jelgersma *et al.* 1970; Baggerman 2021, 6-9.

¹⁹ Huisman 2010, 10.

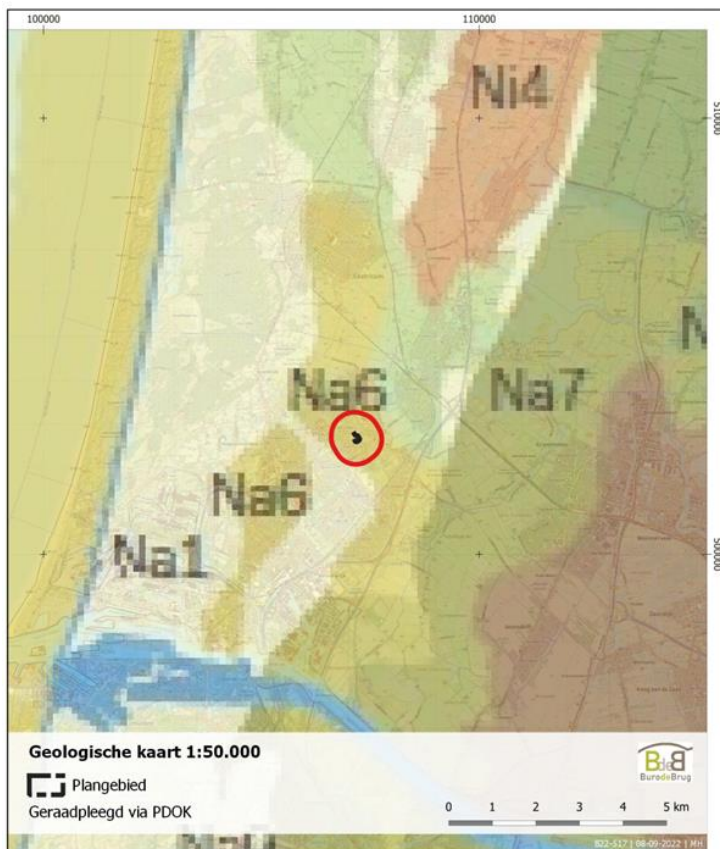

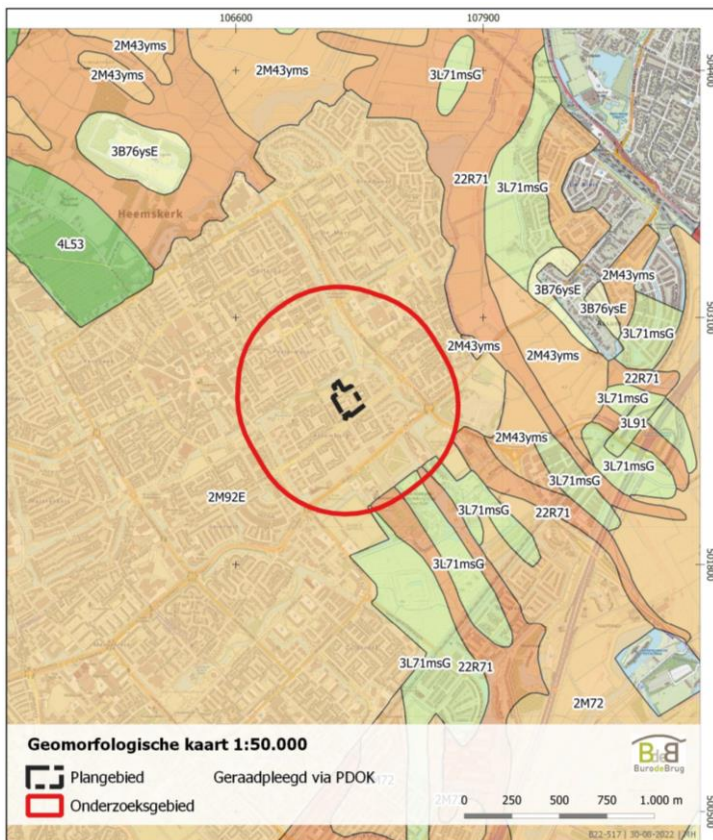
Afbeelding 5. Het plangebied op de -paleogeografische kaarten van Vos en de bijbehorende legenda (bron: Vos 2018).

Afbeelding 6. Paleografische kaarten van het Oer-IJ-gebied door de tijd heen. Het plangebied is bij benadering in het rood aangegeven (bron: Teeuwissen *et al.* 2015).

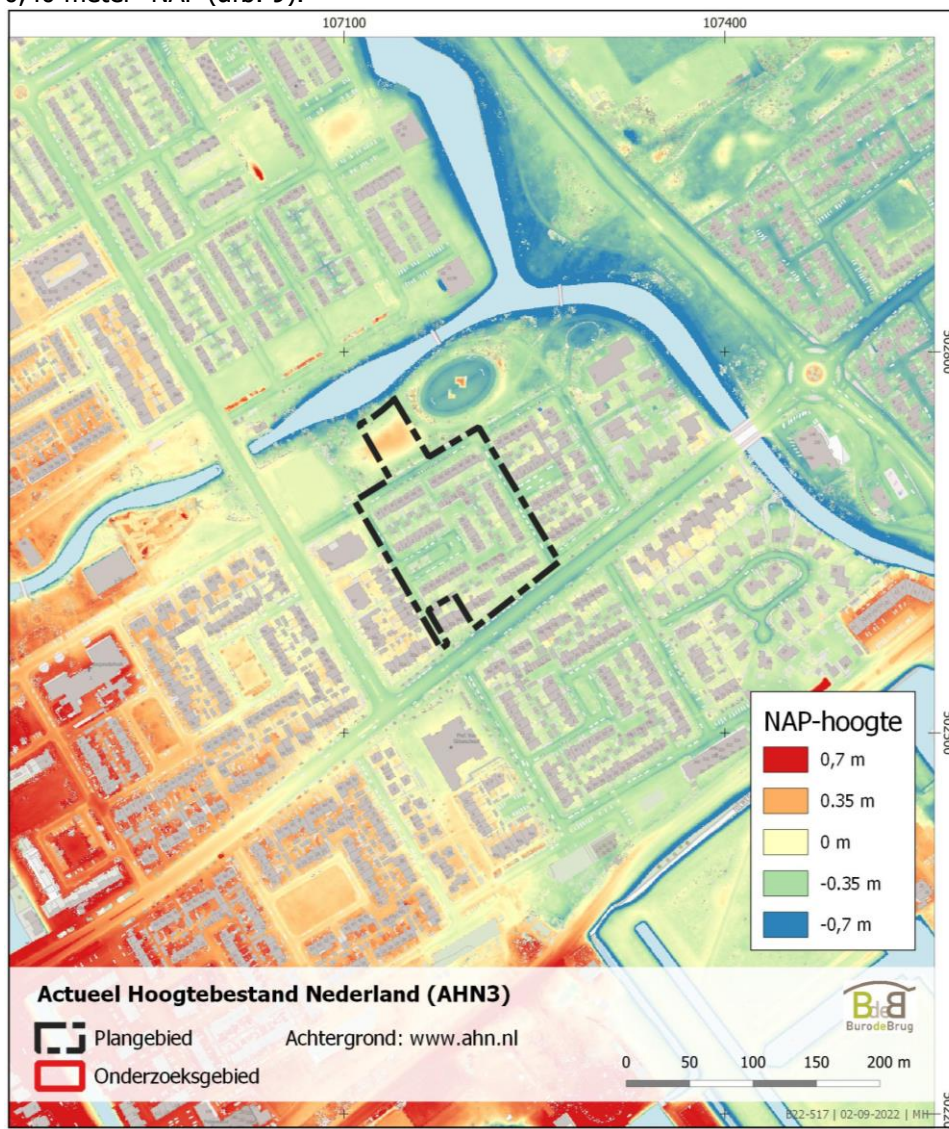
Afbeelding 7. Het plangebied op een de geologische kaart van Nederland, 2010. Het plangebied wordt aangeduid met Na6, wat verwijst naar het Lp. v. Walcheren; zeelei en-zand.

Afbeelding 8. Het plangebied op de geomorfologische kaart. Binnen het plangebied is sprake van code 2m92E, wat duidt op een vlakte ontstaan door afgraving en/of egalisatie van duinen of strandwallen.

Het plangebied zelf ligt net op of juist net buiten de flank van de strandwal in een gebied met getijden- en wadafzettingen in het estuarium van het Oer-IJ, dat actief was tot het begin van de jaartelling (afb. 5, 6 en 7). Er was sprake van vlakten met getijdenafzettingen doorsneden door geulen/ krekken. Als rond het begin van de jaartelling het zeegat bij Castricum dichtslibt ontstaat veengroei met name in de strandvlakten en kweldergebieden. Op grond van de geologische en geomorfologische gesteldheid van het plangebied bestaat geen kans op het aantreffen van archeologische waarden uit de Bronstijd tot en met de Midden IJzertijd, aangezien de omgeving van het plangebied toen deel uitmaakte van de zee en later de waterloop van het Oer-IJ. Gezien de bodemgesteldheid binnen het plangebied bestaat er toch een kleine kans op het aantreffen van archeologische resten vanaf het Midden Neolithicum – Late Neolithicum, maar deze kans is wel nihil, want deze resten worden eerder verwacht bij de (oude) strandwallen dan in de vlakte waar het plangebied zich bevindt. Er worden geen archeologische waarden verwacht uit de Bronstijd tot en met de Midden IJzertijd, aangezien de omgeving van het plangebied toen deel uitmaakte van de zee en later de waterloop van het Oer-IJ. Wel worden er archeologische waarden uit de Late IJzertijd, Romeinse Tijd en de Vroege Middeleeuwen verwacht.²⁰

De hoogte van het plangebied varieert van 0,2 meter +NAP in het meest oostelijke deel tot 0,8 meter +NAP in het westelijke deel. Ter hoogte van de meest oostelijke flat ligt de weg wat lager, tot ca. - 0,40 meter -NAP (afb. 9).

Afbeelding 9. Het plangebied op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN3)

²⁰ Médard & Kleij 2018, 7-10.

2.4 Historische gegevens

De oudste archeologische resten in de omgeving dateren uit de Bronstijd. Deze vondsten zijn aangetroffen tijdens archeologisch onderzoek in de Broekpolder, wat ten zuiden van het plangebied ligt. Bij dit onderzoek zijn voornamelijk vondsten uit de Late IJzertijd en Romeinse tijd ontdekt. Op meerdere plaatsen werden sporen van bewoning en landgebruik (akkers) aangetroffen. Op ca. 150 m ten zuiden van het plangebied zijn cultuurlagen en resten aangetroffen uit de periode van de Late IJzertijd tot en met de Middeleeuwen. Gedurende de Middeleeuwen legde men langgerekte ovaalvormige akkerbouwcomplexen aan op de ruggen van de strandwallen, de zogenaamde 'geesten', die omringt waren door een weg. Buiten de ringweg bevonden zich de nederzettingen (vooral aan de uiteinden van de geest), alhoewel men eerst tussen de akkers woonde binnen de ringweg. Zowel het dorp Heemskerk als het nabijgelegen Hoogendorp/ Nooddorp zijn allemaal ontstaan op een geest.²¹ Getuigen de archeologische resten is dit voor Heemskerk vermoedelijk al in de 9^e eeuw geweest. Heemskerk wordt voor het eerst in de historische bronnen genoemd in een oorkonde uit 1063, waarin wordt gesproken over een kerk voor de Hemezen. Destijds waren binnen het grondgebied van de huidige gemeente Heemskerk twee domeinhoven aanwezig. Dit was het grafelijk domein Hofland, dat werd opgeheven in 1248.²²

Aangezien het gebied rondom het plangebied een strategische ligging kent tussen Holland en West-Friesland werden vele kastelen gebouwd gedurende de Middeleeuwen. Zo ligt ten zuiden van het plangebied het slot Assumburg. Iets ten noordwesten van het plangebied lag Huis Poelenburg (waarschijnlijk tussen de Gerrit van Assendelftstraat, de Maerelaan, de C. Huygensstraat en de Laan van Assumburg). Huis Poelenburg wordt voor het eerst beschreven in 1381 als een huis met erf en vier akkers gestrekt tot aan de Kerkweg met nog een weide achter het huis gelegen tot de Hecksloot. In 1574 werd het huis omschreven als een huis met een hofstede, een boomgaard en vier akkers. Hoewel niet bekend is of het huis is afgebrand of door de Spanjaarden vernield is, is wel bekend dat het huis vermoedelijk deels verwoest werd rond ca. 1570. Dit laatste is gebaseerd op een tekening gemaakt door A. Schoemaker afkomstig uit het kabinet van J. Schijnvoet (afb. 10). In 1621 werd het huis geheel afgebroken door de een nieuwe eigenaar en werd een nieuw huis gebouwd (afb. 12). In 1724 werd het opnieuw verkocht en bestond het terrein uit het huis, een koetshuis, stallen, twee herenhuizen, een boomgaard, lanen, akkers met gewassen en landerijen. Dit huis lag aan de oostkant van de Gerrit van Assendelftstraat, dus ten noordwesten van het plangebied. Na de verkoop van het huis werd het vervolgens geheel afgebroken. In de jaren '60 van de vorige eeuw werd voor de bouw van de wijk Poelenburg geen archeologisch onderzoek verricht.²³

Ten zuiden van het plangebied ligt Slot Assumburg, wat vermoedelijk dateert uit de 13^e eeuw, maar in de 16^e eeuw is verbouwd en in feite gebouwd is als imitatie van een Middeleeuws kasteel. Het slot werd in de 13^e en 14^e eeuw bewoond door de familie van Velsen. In de 17^e eeuw werden de plantsoenen en waterpartijen aangelegd. In 1867 wijzigde de functie van het kasteel van aanzienlijk buitenverblijf naar een ziekenhuis, later als school en op dit moment is het een hostel.²⁴

Tot in de 20^e eeuw had en behield Heemskerk zijn agrarische karakter. Rondom de IJmond ontstonden er gedurende de 20^e eeuw vele industrieën die profiteerden van deze ligging nabij het IJ, waardoor de regio verstedelijkte. Vermeldingswaardig is dat het gebied in de 19^e eeuw behoorde tot het inundatiegebied van de stelling van Amsterdam, wat betekent dat wanneer er nood was het plangebied tot 40 cm onder water kon worden gezet.²⁵ Daarnaast ligt direct ten zuiden van het plangebied een zone die in de Tweede Wereldoorlog behoorde tot een Duitse verdedigingslinie achter de Atlantikwall, de Neue-Landfort. Echter zijn hier voor zover bekend geen verdedigingswerken meer aanwezig. Wel kunnen in de zone van het plangebied resten worden verwacht van kleinere objecten en structuren, zoals crashlocaties, veldgraven en onderduikholten.²⁶

²¹ Alders *et al.* 2009.

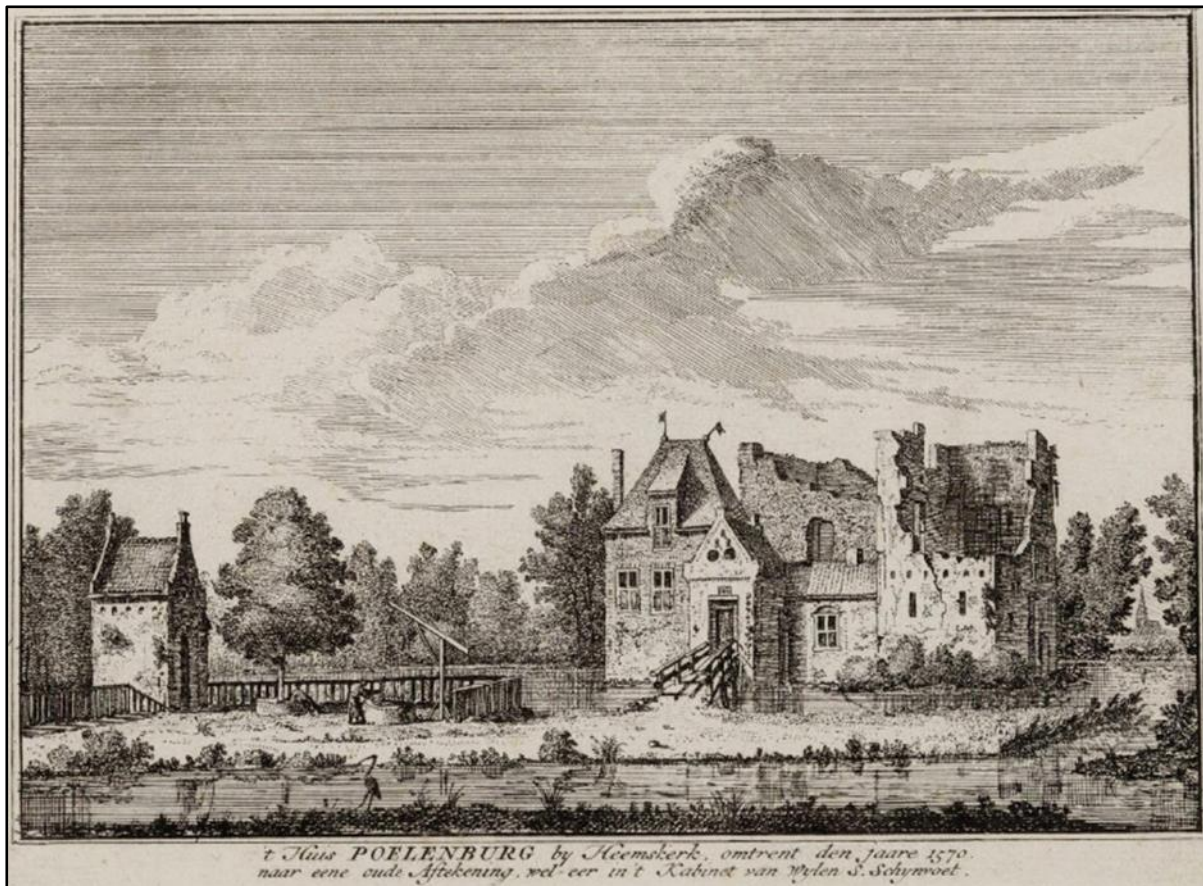
²² Médard & Kleij 2018,

²³ www.historischekringheemskerk.nl.

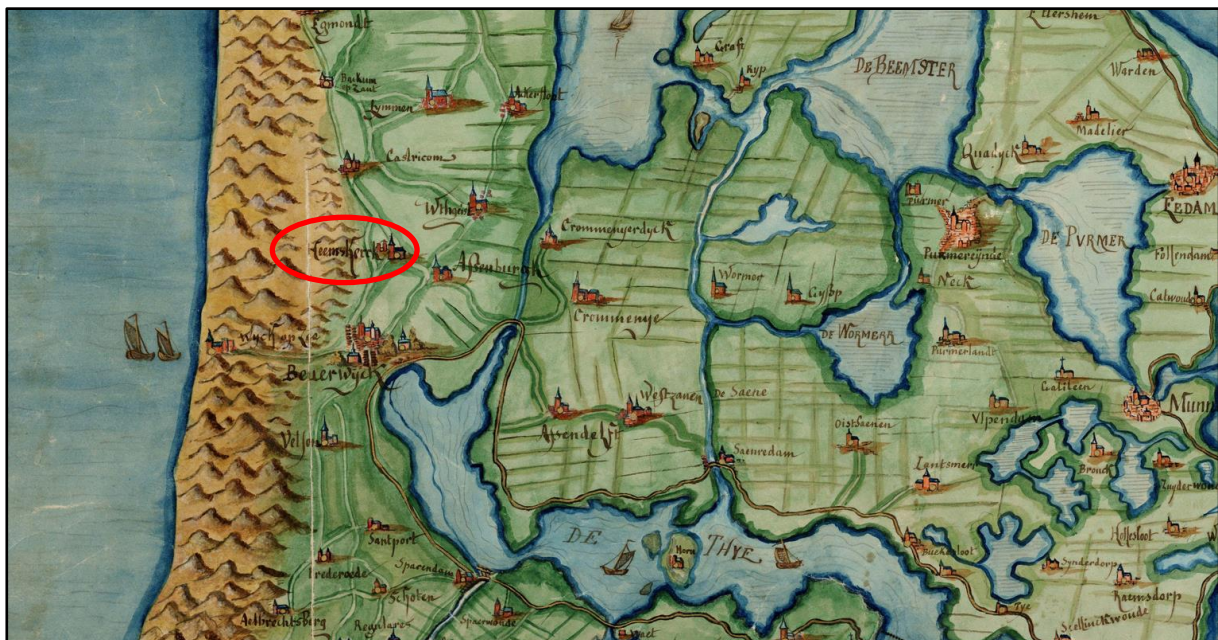
²⁴ www.historischekringheemskerk.nl.

²⁵ www.oerij.eu.

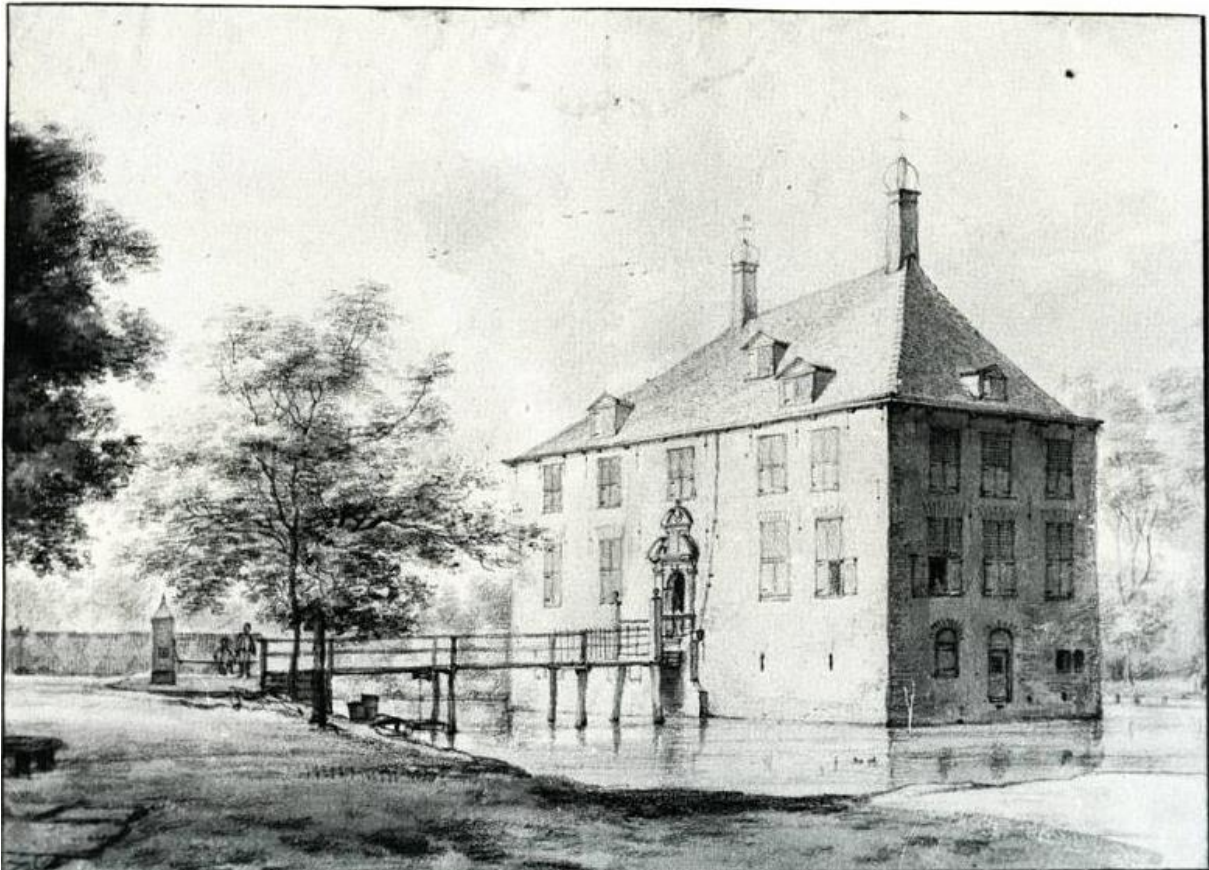
²⁶ www.ikme.nl.

Afbeelding 10. Een tekening van de ruïne van Poelenburg met links het poortgebouw en de put omstreeks 1570. De opvolger van het hier weergegeven Huis Poelenburg werd in 1726 afgebroken. Deze tekening is een kopie naar een 'oude tekening' gemaakt door A. Schoemaker uit het Kabinet van een Wylen S. Schijnvoet getekend door van Abraham de Haen rond 1726.

Afbeelding 11. Heemskerk (aangegeven middels de rode cirkel) op de uitsnede van de kaart van Noord-Holland van Amsterdam tot en met West-Friesland, kopie D. Delcroix naar de kaart uit 1573 van Christiaan Sgroten (bron: www.noord-hollandsarchief.nl).

Afbeelding 12. Poelenburg omstreeks 1647 gemaakt door R. Roghman (www.kasteleninnederland.nl).

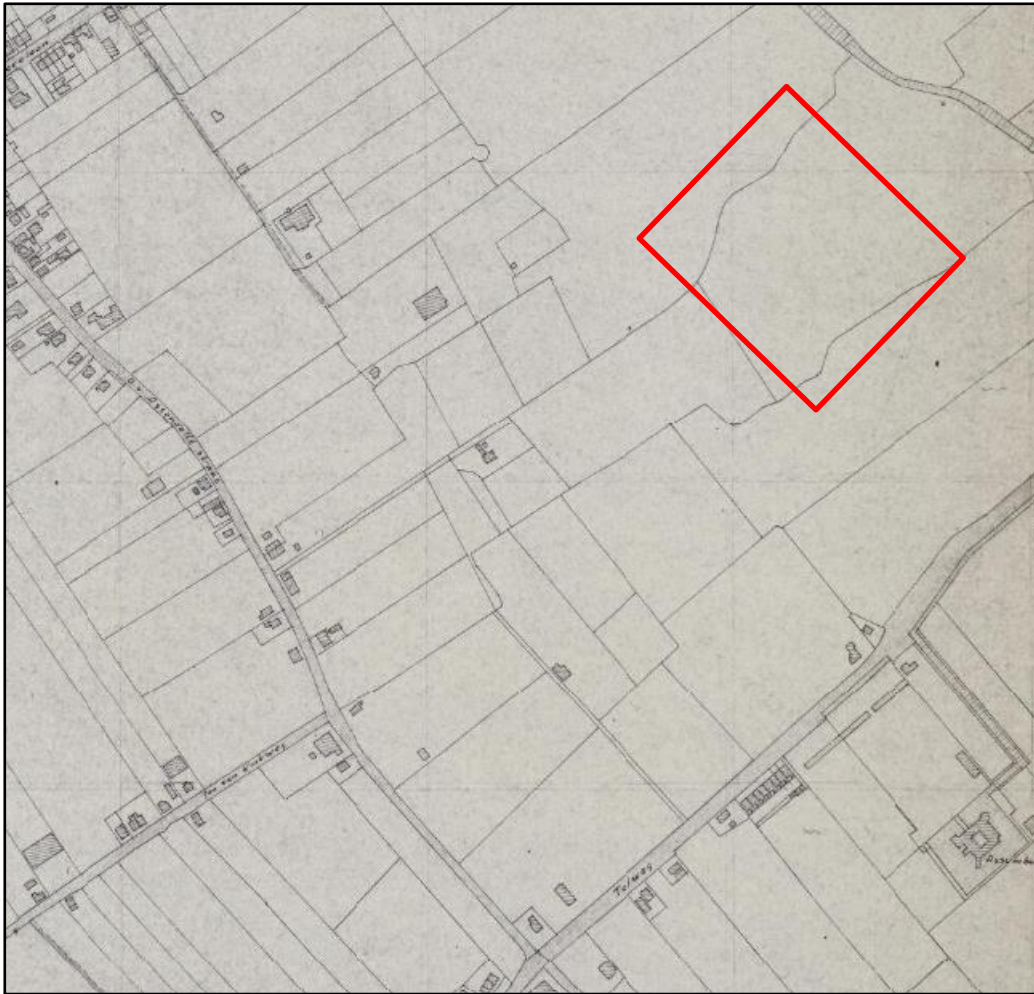
Afbeelding 13. Het plangebied (aangeduid met het rode vierkant) op een uitsnede van de 'Kaart van het Hoogheemraadschap van de uitwaterde sluizen in Kennemerland en West-Friesland' uit 1775 door Nicolas II Visscher naar de kaart van Jan Janz. Dou uit 1680, het noorden is linksonder. Het oranje vierkant betreft huis Poelenburg, het gele vierkant is kasteel Assumburg en de blauwe het tolhuis. Het noorden is rechtsboven (bron: noord-hollandsarchief).

Afbeelding 14. Het plangebied (aangegeven bij benadering middels de rode cirkel) op de uitsnede van de kaart 'Heerlykheit Heemskerck' in ca. 1760, niet gesigneerd (bron: www.waterlandsarchief.nl).

Afbeelding 15. Het plangebied op het kadastrale minuutplan van 1811 – 1832 (bron: Beeldbank RCE).

Afbeelding 16. Kaart van de gemeente Heemskerk uit 1946 uit de Provinciale Atlas Noord-Holland (bron: noord-hollandsarchief).

Er zijn verschillende historische kaarten aan de hand waarvan de latere ontwikkeling van het gebied kan worden geïllustreerd. Historische kaarten zijn echter niet altijd even betrouwbaar. Vaak zijn zij sterk vereenvoudigde weergaven van de werkelijkheid, want lang niet alle huizen en gehuchten zijn vaak weergegeven. Dit betekent dat vaak alleen de belangrijkste gebouwen werden geschetst (afb. 11). De eerste kaart die het plangebied nauwkeurig dateert uit 1680 en is gemaakt door Jan. Jansz. Dou (afb. 13). Hierop is Huis Poelenburg, kasteel Assumburg en het tolhuisje weergegeven. Binnen het plangebied is geen bebouwing te zien op deze kaart. Het plangebied is tevens niet bebouwd weergegeven op de kaarten; 'Heerlykheyt Heemskerck' uit 1760, de kadastrale minuutplan daterende aan het begin van de 19^e eeuw (afb. 15) en een kaart van de gemeente Heemskerk in 1946 (afb. 16). Binnen het plangebied is voor het eerst bebouwing aangelegd in de jaren '60 van de vorige eeuw.

2.5 Versturende bodemingrepen in het verleden

In de jaren '60 van de vorige eeuw is er een wijk uit de grond gestampt, omdat de bevolking in deze regio sterk toenam. Deze bebouwing is de eerste bebouwing binnen het plangebied zichtbaar op de historische kaarten van Topotijdreis. De aanleg van deze wijk heeft vermoedelijk de bodem sterk geroerd. Echter is niet de aard en omvang van deze verstoringen binnen het plangebied niet bekend.

2.6 Bekende archeologische waarden

2.6.1 AMK-terreinen

AMK nummer	13948 (hoge archeologische waarde)
Toelichting	Op 280 m ten noordwesten van het plangebied ligt een terrein van hoge archeologische waarde. Dit betreft de historische kern van het dorp Heemskerk; een nederzetting uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd.

AMK nummer	1887
Toelichting	Op 250 m ten zuidoosten van het plangebied ligt nog een AMK-terrein. Op de plaats van het huidige kasteel stond in de tweede helft van de 13 ^e eeuw een versterkt huis in het bezit van Willem van Velsen. Momenteel staat op deze plek het kasteel Assumburg. Op het terrein rondom het huidige kasteel worden archeologische resten verwacht die een relatie hebben met het versterkte huis uit de 13 ^e eeuw en tevens met het kasteel, wat dateert uit de late 15 ^e eeuw en het begin van de 16 ^e eeuw. In oorspronkelijke vorm had het kasteel ook een voorburcht, ten zuidoosten van het hoofgebouw. Later is hier de orangerie gebouwd. De huidige vorm dateert uit 1546. Daarna hebben enige verbouwingen plaatsgevonden. De twee zuidelijke torens dateren mogelijk uit eind 15 ^e eeuw. De rest uit de 16 ^e eeuw. Binnen dit terrein bevinden zich goed geconserveerde resten van funderingen alsmede sporen van bewoning uit de Late IJzertijd/Romeinse tijd. ²⁷

2.6.2 Archis vondstmeldingen

Zaakidentificatie Archis	2916570100
Toelichting	Op 340 m ten noorden van het plangebied is tijdens een veldkartering (datum onbekend) een 'oude woongrond' vastgesteld. In deze woongrond is puin van kloostermoppen en een leisteen aangetroffen daterende uit de Late ME- NT. Het jaartal is onbekend. (Vermoedelijk te relateren aan Huis Poelenburg).

Zaakidentificatie Archis	2946679100
Toelichting	Op ca. 490 m ten noordwesten van het plangebied is tijdens een archeologische opgraving in 1993 nabij de St. Laurentiuskerk een stenen fundering aangetroffen uit ca. 1650. (Vermoedelijk te relateren aan Huis Poelenburg).

Zaakidentificatie Archis	3034570100
Toelichting	Op ca. 435 m ten westen van het plangebied zijn in 2003 bij niet archeologische graafwerkzaamheden twee brokstukken van een behakte pilaar van geel zandsteen gevonden vermoedelijk afkomstig van het kasteel terrein Poelenburg. De fragmenten van de pilaar dateren vermoedelijk uit de 17 ^e of 19 ^e eeuw. (Vermoedelijk te relateren aan Huis Poelenburg).

Zaakidentificatie Archis	2792202100
Toelichting	Op ca. 500 m ten westen van het plangebied zijn akkersporen (ploegsporen) aangetroffen tijdens niet-archeologische graafwerkzaamheden in 1978 (houdt vermoedelijk verband met Huis

²⁷ www.rce.webpublisher.nl.

	Poelenburg). Ook is handgevormd aardewerk uit de Vroege- Midden IJzertijd aangetroffen.
Zaakidentificatie Archis	2917031100
Toelichting	Op ca. 145 m ten zuidwesten van het plangebied zijn tijdens een veldkartering in 1963 losse vondsten aangetroffen uit een rioleringssleuf. Dit betrof aardewerk uit de Late ME, een Majolica-bord uit de Late ME- midden NT en een fundering uit de NT (vermoedelijk gerelateerd aan de bebouwing (boerenerf?) zichtbaar op afbeelding 14 ten zuidwesten van het plangebied).
Zaakidentificatie Archis	2798108100
Toelichting	Op ca. 375 m ten zuiden van het plangebied zijn tijdens graafwerkzaamheden in 1987 voor een leiding enkele archeologische resten aangetroffen, namelijk bakstenen uit de Late ME- vroege NT en een fundering uit de Late ME- Vroege NT (vondst gerelateerd aan Slot Assumburg).
Zaakidentificatie Archis	2869437100
Toelichting	Op ca. 375 m ten zuiden van het plangebied is tijdens een archeologische opgraving in 1983 naar Kasteel Assumburg aardewerk gevonden uit de ME en NT, maar ook uit de RT en IJT. Daarnaast is ook dierlijkbot materiaal (rond) aangetroffen uit de Late ME (vondst gerelateerd aan slot Assumburg).
Zaakidentificatie Archis	3051483100
Toelichting	Op ca. 375 m ten zuiden van het plangebied is tijdens een archeologische opgraving in 1986 op het perceel ten noordwesten van slot Assumburg een gracht gevonden daterende uit de Late ME- vroege NT (vondst gerelateerd aan slot Assumburg).
Zaakidentificatie Archis	2917056100
Toelichting	Op ca. 415 ten zuiden van het plangebied zijn in 1964 tijdens een veldkartering losse vondsten ontdekt bin ten zuidwesten van de zuidwestelijke toren van kasteel Assumburg. Dit betrof een 16- eeuwse grape (roodbakkend aardewerk) uit de vroege NT, een stenen werktuig uit het Neolithicum en een fundering van bakstenen uit de Late ME-NT (vondst gerelateerd aan slot Assumburg).
Zaakidentificatie Archis	3134192100
Toelichting	Op ca. 425 m ten zuiden van het plangebied zijn in 1951 tijdens niet archeologisch graafwerk bakstenen ontdekt daterende uit de Late ME en NT vermoedelijk afkomstig van oud kasteel Assumburg (vondst gerelateerd aan slot Assumburg).
Zaakidentificatie Archis	3030382100
Toelichting	Op ca. 430 m ten zuiden van het plangebied is in 2001 tijdens een proefsleuvenonderzoek een cultuurlaag aangetroffen uit de Late ME (die verband houdt met kasteel Assumburg).
Zaakidentificatie Archis	3030390100
Toelichting	Op ca. 430 m ten zuiden van het plangebied is in 2000 een archeologische begeleiding uitgevoerd nabij kasteel Assumburg en zijn restanten van beschoeiing aangetroffen daterende uit de Late ME-NT (vondst gerelateerd aan slot Assumburg).

2.6.3 Archis Vondstlocaties (geel)

Zaakidentificatie Archis	4817284100 (Objectnr. 1230317)
Toelichting	Op ca. 190 m ten noordoosten van het plangebied heeft Argo een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in 2020 en slechts sporen van off-site activiteiten aangetroffen in de vorm van zandwinningskuilen en een sloot of greppel. Er werd slechts één vondst aangetroffen, een dierlijk bot uit de vergraven grijze kleilaag boven op de oeverwal. De vondst dateert uit de ME-NT.
Zaakidentificatie Archis	4552932100 (Objectnr. 1140764)
Toelichting	Op ca. 370 m ten noordwesten van het plangebied heeft Argo een booronderzoek verricht in 2017 en een oeverwal ontdekt waar een fragment kogelpotaardewerk is aangetroffen uit de 10 ^e -13 ^e eeuw. Dit was echter wel een verstoorde laag, maar kan wel een aanwijzing zijn dat hier of in de omgeving ooit ME overblijfselen zijn geweest (vermoedelijk gerelateerd aan Huis Poelenburg).
Zaakidentificatie Archis	2299018100 (Objectnr. 1093343)
Toelichting	Op ca. 60 m ten noordwesten van het plangebied heeft ADC een proefsleuvenonderzoek verricht in 2010 en dierlijk botmateriaal (afval) aangetroffen uit de IJT-NT. Ook is keramiek (handgevormd aardwerk (namelijk van voor de RT) gevonden. Daarnaast zijn greppels en sloten gevonden die een zeer brede datering kennen (MESO-NT).
Zaakidentificatie Archis	2065292100 (Objectnr. 1090342)
Toelichting	Op ca. 185 m ten noorden van het plangebied is in 2005 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door de Universiteit van Amsterdam, waarbij waarden uit de Romeinse Tijd, Late-Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Daarbij gaat het om sporen van oude wegen, akkerbouw en van bewoning. De vondsten bestaan o.a. uit aardwerk uit de Romeinse tijd, maar ook keramieken kogelpotaardewerk, roodbakkend geglazuurd aardwerk, stenen slijpsteen en Siegburg-aardwerk uit de Vroege- Late ME. Daarnaast is een loden graanloodje aangetroffen uit de NT. Verder is een grondspoor ontdekt uit de RT, ploegsporen, greppels en sloten uit de Late ME en een weg uit de Late ME-NT.
Zaakidentificatie Archis	2203664100 (Objectnr. 1087069)
Toelichting	Op ca. 310 m ten noordwesten van het plangebied is in 2008 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door ADC, waarbij aardwerk uit de 16 ^e en 17 ^e eeuw is aangetroffen. Ook zijn enkele 13 ^e - en 14 ^e - eeuwse scherven gevonden. Ook zijn er enkele scherven uit de IJzertijd en/of de Romeinse Tijd aangetroffen. Bovendien is een wijnfles met een hoge hals en een opgebolde bodem gevonden uit de vroege NT (vermoedelijk gerelateerd aan Huis Poelenbrug).
Zaakidentificatie Archis	4747081100 (Objectnr. 1212114)
Toelichting	Op ca. 375 m ten noordwesten van het plangebied heeft MUG een booronderzoek uitgevoerd in 2019. Deze vondstlocatie staat <i>onterecht</i> aangeduid aangezien de beschrijving aanduidt dat er geen bodemlagen met een hoge archeologische verwachting of met archeologisch indicatoren zijn aangetroffen.

2.6.4 Archis onderzoeksmeldingen

Zaakidentificatie Archis	5059596100 & 5074726100
Toelichting	Op ca. 260 m ten noordoosten van het plangebied heeft Argo in 2021 een bureauonderzoek uitgevoerd. Uit het onderzoek blijkt dat er een lage kans is op archeologische waarden uit het Midden en Laat Neolithicum, geen kans op archeologische waarden uit de Bronstijd, een middelhoge kans op archeologische waarden uit de Romeinse Tijd tot en met de Late Middeleeuwen en weer een lage kans op archeologische waarden uit de Nieuwe Tijd. Geadviseerd wordt dan ook om een verkennend booronderzoek uit te voeren om eventuele verstoringen of recente ophogingen in kaart te brengen.²⁸ In 2021 is tevens door Argo een verkennend booronderzoek verricht. Uit de boringen bleek dat de bodemopbouw zeer waarschijnlijk deels intact is, behalve in boring 36 waar de bodemopbouw tot 2,0 m -mv verstoord bleek. In boring 30 is waarschijnlijk een sloot of mogelijk een geul aangeboord. Deze sloot staat aangegeven op historisch kaartmateriaal uit de 18e en 19e eeuw. In vrijwel elke boring is de, waarschijnlijk grotendeels intacte, Oer-IJ afzetting met stroomwalgronden aangetroffen, afgedekt door een pakket klei. In boring 31, 32 en 33 is tussen de kleilaag en het zand een laag veen aangetroffen. Deze heeft zich gevormd in een laagte in de strandvlakte in het zuidelijke deel van het plangebied. Op de kleilaag is in meerdere boringen een akkerlaag aangetroffen; het kan echter ook om weiland gaan. Vermoedelijk is de top van deze laag het oude loopniveau totdat in de 20e eeuw het gebied opgehoogd en geëgaliseerd werd voor de bouw van de flats, school en huizen. Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Op basis van de boringen wordt geadviseerd het plangebied niet geheel vrij te geven voor de bouw. Hoewel tijdens het onderzoek geen indicaties zijn aangetroffen dat binnen het plangebied behoudenswaardige archeologische resten aanwezig zijn, blijft de verwachting op archeologische resten vanaf de Late IJzertijd tot en met de Late Middeleeuwen middelhoog. Resten uit deze perioden kunnen aanwezig zijn op de hoger gelegen stroomwalgronden binnen het plangebied. Resten uit de Nieuwe Tijd, kunnen worden verwacht op en in de kleilaag; de verwachting hiervoor blijft echter laag. Verwachte sporen uit deze tijd betreffen zeer waars.²⁹
Zaakidentificatie Archis	2682586100 & 3299700100
Toelichting	Op ca. 240 m ten noordoosten van het plangebied heeft Argo een bureauonderzoek uitgevoerd in 2015. Uit het onderzoek is gebleken dat in het plangebied een grote kans bestaat op het aantreffen van archeologische resten. Bij een nabijgelegen en qua omstandigheden vergelijkbaar plangebied zijn sporen vanaf de Romeinse tijd aangetroffen. Gezien de landschappelijke ligging was de informatiewaarde van de aangetroffen resten redelijk hoog. Omdat niet geheel uitgesloten kan worden dat er nog archeologische resten aanwezig zijn, zeker daar waar geen bebouwing heeft gestaan, wordt daarom aanbevolen om vervolgonderzoek uit te laten voeren in de vorm van een verkennend booronderzoek.³⁰ In 2015 is het verkennend booronderzoek uitgevoerd door Argo. Aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische

²⁸ Baggerman 2021.

²⁹ Kok, 2021.

³⁰ Stiller 2015.

	overblijfselen zijn in het geheel niet aangetroffen. Grote delen van het terrein zijn tot onder de geplande ontgravingsdiepte verstoord door (sub)recente graafwerkzaamheden. Advies: vrijgave. ³¹
--	---

Zaakidentificatie Archis	2065276100 & 2065292100 (2 Archisnummers voor 1 onderzoek)
Toelichting	Op ca. 80 m ten noordoosten van het plangebied is in 2005 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door de Universiteit van Amsterdam. Echter het rapport niet geüpload in Archis/DansArchaeology. Wel staat in Archis een kleine samenvatting die luidt; "Het terrein bevatte archeologische waarden uit de Romeinse Tijd, Late-Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Daarbij gaat het om sporen van oude wegen, akkerbouw en van bewoning. Sporen en vondsten die in verband staan met rituele handelingen in het natte gebied zijn niet aangetroffen. Het IVO heeft gegevens opgeleverd over de landschappelijke ontwikkeling van het gebied die kunnen worden gekoppeld aan het onderzoek in de Broekpolder." ³²

Zaakidentificatie Archis	2156799100 & 2299018100
Toelichting	Op ca. 100 m van het plangebied heeft ADC een bureau-/booronderzoek (karterende fase) opgesteld en uitgevoerd aan de Coornhertsstraat in 2007. Het onderzoek heeft uitgewezen dat in het plangebied archeologische waarden verwacht kunnen worden. In het gebied komen oeverafzettingen van het Oer-IJ voor. De oevers van het Oer-IJ zijn in het verleden intensief voor bewoning gebruikt. Een concrete aanwijzing voor bewoning in het plangebied vormt de waarneming van antropogeen verstoorde lagen met houtskoolresten en fosfaatvlekken die tijdens het booronderzoek zijn aangetroffen. De oeverafzettingen met eventuele resten bevinden zich op een diepte van 50 tot 150 cm onder het maaiveld. Dateerbare resten zijn niet aangetroffen, maar op grond van bekende vindplaatsen uit de omgeving en de vormingsgeschiedenis van het Oer-IJ moet de kans op bewoningssporen uit de IJzertijd, Romeinse tijd, Middeleeuwen en Nieuwe Tijd groot worden geacht. Advies: proefsleuvenonderzoek.³³ In 2010 is door ADC een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. In de proefsleuven zijn vijf greppels, twee paalkuilen en een kuil aangetroffen. Eén greppel bevatte recent materiaal en dateert vermoedelijk in de Nieuwe tijd. De datering van de overige sporen is niet duidelijk. Op basis van de waardering volgens een puntensysteem, wordt de vindplaats niet behoudenswaardig geacht.³⁴

Zaakidentificatie Archis	2261190100
Toelichting	Op ca. 425 m ten noordwesten van het plangebied een archeologisch bureau-/ booronderzoek uitgevoerd aan de Beethovenstraat in 2009 door Archaeological Research en Consultancy. Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de omgeving heeft een middelhoge trefkans op archeologische resten vanaf het Neolithicum. Daarnaast ligt het westelijke en centrale deel van de onderzoekslocatie binnen de begrenzing van de oude dorpskern van Heemskerk, waardoor er een grote trefkans is op resten uit de Late Middeleeuwen tot Nieuwe Tijd. De archeologische resten uit de periodes voorafgaand aan de

³¹ Vaars 2015.

³² Lange 2006; www.archis.cultureelerfgoed.nl.

³³ Brakman *et al.* 2007.

³⁴ Huisman 2010.

	Middeleeuwen zijn vooral te verwachten aan de top van de strandafzettingen onder de getijafzettingen. De resten vanaf de Middeleeuwen zijn direct aan het maaiveld te verwachten. De resten zullen vooral bestaan uit anorganische resten zoals aardewerk, (vuur)stenen artefacten en mogelijk metaal. Uit het booronderzoek is gebleken dat de bodem op de onderzoekslocatie voor een belangrijk deel recent verstoord is, waarschijnlijk bij de bouw (en sloop) van de huidige bebouwing. Vooral het zuidwestelijk deel, dat deels binnen de begrenzing van de oude dorpskern van Heemskerk ligt, is diep verstoord. Hieronder zijn getij-afzettingen van het Oer-IJ aanwezig. Strandwalafzettingen zijn binnen de onderzoekslocatie niet aanwezig. In geen van de boringen zijn archeologische indicatoren aangetroffen. Hierdoor wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd.³⁵
--	--

Zaakidentificatie Archis	2186177100 & 2203664100
Toelichting	Op ca. 260 m ten noordwesten van het plangebied is in 2008 een archeologisch bureau-/ booronderzoek uitgevoerd door ADC. Het bureauonderzoek heeft uitgewezen dat op grond van de genese van het landschap en archeologische waarnemingen in de directe omgeving van het plangebied a) bewoningsresten vanaf het Neolithicum (als het plangebied op een strandwal ligt), of b) bewoningsresten vanaf de Vroege IJzertijd (als in het plangebied oeverafzettingen van Oer IJ voorkomen) kunnen worden verwacht. Tevens kunnen op grond van een 17^e -eeuwse kaart van het gebied een eendenkooi (Vogelcoy) in het plangebied worden verwacht. Tijdens het booronderzoek is –waarschijnlijk- de bodem van de 17^e -eeuwse eendenkooi aangetroffen in de vorm van een gyttja-laag. De siltige kleiafzettingen onder de gyttja-laag zijn geïnterpreteerd zijn als oeverafzettingen van het Oer-IJ. Deze afzettingen bevatten sporen houtskool, wat een aanwijzing vormt voor de mogelijke aanwezigheid van bewoningsresten (IJzertijd tot 17^e eeuw). Het is echter niet uitgesloten dat eventuele bewoningsresten in de oeverafzettingen van het Oer-IJ door de aanleg van de eendenkooi geheel of gedeeltelijk zijn verstoord. Er zijn in Nederland geen eendenkooien uit de 17^e eeuw volledig in de oorspronkelijke staat bewaard gebleven. Daarom is archeologisch onderzoek noodzakelijk om bepaalde detailspecten over de ontwikkeling van eendenkooien te achterhalen. Op grond van bekende vindplaatsen uit de omgeving en de vormingsgeschiedenis van het Oer-IJ moet de kans op bewoningssporen uit de IJzertijd en Romeinse tijd groot worden geacht. Advies: vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven.³⁶ In 2008 is het proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door ADC. Tijdens het sleuvenonderzoek zijn echter geen resten van een eendenkooi aangetroffen. Wel zijn er in het westelijke deel van het plangebied (werkput 1) sporen aangetroffen van de recente indeling van het plangebied, in de vorm van twee palenrijen en een elftal ronde kuilen met onderin takken. Deze ronde kuilen liggen op vaste afstanden van elkaar (circa 2,45 meter) en hebben te maken hebben met een rij bomen die recentelijk op deze plek hebben gestaan in een plantsoen. De gyttja-laag die tijdens het booronderzoek is gedocumenteerd is inderdaad aangetroffen, maar lijkt het restant te zijn van een ven of

³⁵ Hebrinck 2009.

³⁶ Kappel & Van Lil 2008.

	vijver. De aangetroffen sporen lagen in deze gyttja-laag en zijn dus van later datum. Centraal in het plangebied (werkput 2) zijn geen sporen aangetroffen, afgezien van de hier gelegen ophogingslaag. De Gytja-laag die in werkput 1 zichtbaar was, is afwezig in werkput 2. In de meest noordoostelijke sleuf (werkput 3) is de oostelijke oever aangetroffen van waarschijnlijk een sloot of ven. Omdat de oever niet kan worden toegeschreven aan een eendenkooi is geen vervolgonderzoek geadviseerd.³⁷
--	---

Zaakidentificatie Archis	4720545100 & 4747081100
Toelichting	Op ca. 330 m ten noordwesten van het plangebied is door MUG een bureauonderzoek opgesteld in 2019. Op basis van het bureauonderzoek kan worden gesteld dat archeologische resten vanaf de Bronstijd zijn vooral te verwachten in de top van de strandafzettingen, maar kunnen ook dieper in de strandafzettingen worden aangetroffen. Daarnaast ligt het plangebied (in de buurt Poelenburg) binnen de bebouwde kom van Heemskerk, op de grens met de historische dorpskern. In de historische dorpskern kunnen archeologische resten uit de Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd worden verwacht. Advies: vervolgonderzoek.³⁸ In 1019 is een archeologisch booronderzoek uitgevoerd door MUG. Bij het booronderzoek zijn geen bodemlagen met een hoge archeologische verwachting of archeologische indicatoren aangetroffen. Vanaf een diepte van 1,10 tot 1,45 m-mv bevindt zich een in de recente tijd opgebracht zandpakket. Daaronder ligt een verstoorde kleilaag en vervolgens, vanaf een diepte van 1,30 tot 1,75 m-mv, in een wad-achtig milieu afgezette getijafzettingen waarin geen archeologische resten zijn te verwacht. Advies: geen vervolg.³⁹

Zaakidentificatie Archis	2329425100, 2350022100, 2389714100 & 4007607100
Toelichting	Op ca. 290 m ten westen van het plangebied een archeologisch booronderzoek (verkennde fase) uitgevoerd door Hollandia Archeologie BV in 2011. Het ging hier om het gebied rond de flats ten zuidwesten van de Simon van Haerlemstraat en de Jan van Polanenstraat. De archeologische verwachting voor het gebied gaf aan dat sporen van bewoning en landbewerking vanaf het Neolithicum konden worden verwacht, alsmede restanten van kasteel Rietwijk/ Reewijk. Kortom, op basis van het bureauonderzoek wordt de aanwezigheid van een Prehistorische- of Middeleeuwse akker en een gracht van het Middeleeuwse kasteel Rietwijk verwacht.⁴⁰ Van de 49 ingeplande boringen zijn er 40 uitgevoerd. Negen zijn er vanwege in de grond aanwezige kabels, leidingen en boomwortels komen te vervallen. Van het kasteel zijn, op een afwijkend bodemprofiel in één boring na, geen sporen gevonden. Verspreid over het gehele terrein zijn in boringen resten gevonden van een vermoedelijke cultuurlaag, te interpreteren als akkers uit de IJzertijd (750-50 v. Chr.). Het plangebied bleek niet boven op de strandwal te liggen, zoals aangegeven in het bureauonderzoek, maar ten zuidoosten daarvan. Advies: vervolgonderzoek in de vorm van een proefsleuvenonderzoek.⁴¹

³⁷ Jezeer 2008.

³⁸ De Wit 2019.

³⁹ Vaars 2019.

⁴⁰ Poulus 2011.

⁴¹ Poulus 2011.

	In 2012 is een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd naar de locatie door Hollandia. Met het proefsleuvenonderzoek is geconstateerd dat onder een ophoogpakket de bodem recentelijk diep vergraven is. In het ophoogpakket komt materiaal uit zowel de late middeleeuwen als de nieuwe tijd voor. Het voorkomen van kogelpot en industrieel aardewerk doet sterk vermoeden dat het materiaal van elders afkomstig is. Er zijn geen resten aangetroffen van een akker of van kasteel Rietwijk. Ter hoogte van werkput 3 ontbreken de diepreikende vergravingen en was de bodemopbouw grotendeels intact. Hier zijn kuilen aangetroffen met een onderlinge afstand van ongeveer een meter. Materiaal uit de kuilen indiceert dat de kuilen uit de nieuwe tijd stammen en hoogstwaarschijnlijk in relatie staan tot de tuinderijcomplexen die voordat de portiekflats zijn gebouwd, binnen het onderzoeksgebied gestaan hebben. Advies: geen vervolg.⁴² Op ca. 200 m ten zuiden van het plangebied heeft Hollandia een booronderzoek (verkennde fase) uitgevoerd in de Slothereerenbuurt (fase 2) in 2016. Fase 2 heeft geresulteerd in het aantreffen van twee zones met een verschillende bodemopbouw. Het grootste deel van het onderzoeksgebied heeft een ondergrond die van nature bestaat uit zand en kleilagen afgezet door het Oer-IJ en die tot het laagpakket van Walcheren behoren. Echter, grote delen van de natuurlijke ondergrond zijn in de subrecente geschiedenis tot op grote diepte verstoord en opgevuld met zand waar veel recent (puin)materiaal in aanwezig is. Dit komt overeen met de bevindingen van het archeologisch boor- en proefsleuvenonderzoek tijdens het Slothereerenbuurt fase 1 project in 2011-2013. Binnen dit deel van het onderzoeksgebied zijn geen indicaties voor de aanwezigheid van behoudenswaardige archeologische resten aangetroffen. Het noordoosten van het onderzoeksgebied heeft een afwijkende bodemopbouw. Onder het maaiveld bestaat de bodem hier uit sterk zandige klei dat naar beneden toe homogener en vetter wordt. Daaronder bevindt zich een dik pakket grijs tot donkergrijs zand. Afwijkend hieraan is dat er geen kleibandjes binnen dit pakket aanwezig zijn. Het lijkt hier om de restanten van een kreekrug te gaan zoals die ook is aangetroffen in het Park Assumburg - Oud Haerlem even ten zuiden van het onderzoeksgebied. Tijdens dat onderzoek zijn nederzettingssporen uit de Romeinse tijd en de middeleeuwen op de kreekrug aangetroffen. Aan de hand van de informatie verkregen uit het verkennend booronderzoek wordt aanbevolen om in het noordoosten van het onderzoeksgebied, ter hoogte van boring 24, 25 en 26, een proefsleuvenonderzoek uit te voeren om het zandpakket ter plaatse te onderzoeken. De ondergrond van het resterende deel van het onderzoeksgebied vertoont grote gelijkenissen met die uit het boor- en proefsleuvenonderzoek uit fase 1. Ook hier is de ondergrond tot op grote diepte verstoord. De kans op het aantreffen van archeologische sporen is, gelet op de resultaten van het onderzoek uit fase 1 in 2011-2013, dan ook laag. Geadviseerd: geen vervolgonderzoek in dit deel van het plangebied.⁴³
--	--

Zaakidentificatie Archis

2197622100 & 2200918100

⁴² Salomons & Hakvoort 2013.

⁴³ Brattinga 2016.

Toelichting	Op ca. 415 m ten zuidwesten van het plangebied is een archeologisch bureauonderzoek opgesteld door Jacobs & Burnier Archeologisch Projectbureau in 2008. Op basis van het bureauonderzoek is gebleken dat de vroegste vindplaatsen rondom het plangebied dateren uit de Bronstijd. Hierom kent het plangebied een hoge verwachting voor deze resten. Daarnaast geven de bekende archeologische waarden aan dat ook in de daarop volgende IJzertijd sprake was van een intensieve bewoning in de nabijheid van het plangebied, deze verwachting is daardoor hoog voor het plangebied. Dit geldt tevens voor sporen uit de Vroege Middeleeuwen. In de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd bevond het plangebied zich buiten de bewoningskern van Heemskerk en was zeer waarschijnlijk alleen in gebruik als grasland, waardoor de kans op de aanwezigheid van sporen en vondsten uit deze periode laag wordt geacht.⁴⁴ In 2008 is door hetzelfde bureau een booronderzoek verricht. Helaas is alleen het bureauonderzoek in Archis/ DansArchaeology geüpload.
--------------------	---

Zaakidentificatie Archis	4552932100
Toelichting	Op ca. 230 m ten zuiden van het plangebied is door Argo in 2017 een verkennend booronderzoek uitgevoerd. Uit het booronderzoek blijkt dat in het oostelijke plangebied vanaf ca. 70 cm -mv een oeverwal aanwezig is. Op deze oeverwal kunnen archeologische overblijfselen aanwezig zijn. In het westelijke plangebied is in een boring een fragment kogelpotaardewerk aangetroffen. Dit fragment komt weliswaar uit een verstoorde laag maar kan er wel een aanwijzing voor zijn dat hier ooit middeleeuwse overblijfselen aanwezig zijn geweest. In dezelfde boring werd op een dieper niveau, in een intacte kleilaag, een houtskoolspikkel aangetroffen. Ook dit kan een aanwijzing zijn voor vroegere bewoning. Advies: vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven.⁴⁵

Zaakidentificatie Archis	4587788100, 4817284100
Toelichting	Op ca. 170 m ten zuidoosten van het plangebied heeft Argo een bureauonderzoek opgesteld in 2018 voor een locatie aan de Tolweg. Uit het onderzoek is gebleken dat in het plangebied een kans bestaat op het aantreffen van archeologische resten daterend vanaf de Bronstijd tot aan de Nieuwe Tijd. Twee booronderzoeken aan de noordzijde van het plangebied overlappen ten dele met het onderhavige plangebied. De boringen die hier gedaan zijn leveren informatie over de bodemopbouw binnen het plangebied. De delen van het plangebied die niet aangeboord zijn bestaan grotendeels uit verharde en nog in gebruik zijnde weg. Uit de twee booronderzoeken is gebleken dat er op drie locaties (ter hoogte van de middelste en oostelijke geplande duiker en in de westhoek van het plangebied) binnen het plangebied een kans bestaat op het aantreffen van archeologische resten. Advies: vervolgonderzoek.⁴⁶ Argo heeft in 2020 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd aan de Tolweg in Heemskerk. Tijdens het onderzoek bleek dat de bodem tot in de top van de oeverwal vergraven was. Er zijn slechts sporen van off-site activiteiten aangetroffen in de vorm van zandwinningskuilen en een sloot of greppel. Er werd slechts één vondst aangetroffen,

⁴⁴ Jacobs 2008.

⁴⁵ Vaars 2017.

⁴⁶ Médard & Kleij 2018.

	een dierlijk bot uit de vergraven grijze kleilaag boven op de oeverwal. Samengevat kan worden gesteld dat de vindplaats gezien de vergraven aard, de schaarsheid aan sporen en vondsten als niet behoudenswaardig kan worden beschouwd. Het terrein kan dus worden vrijgegeven voor de geplande ontwikkelingen. ⁴⁷
--	---

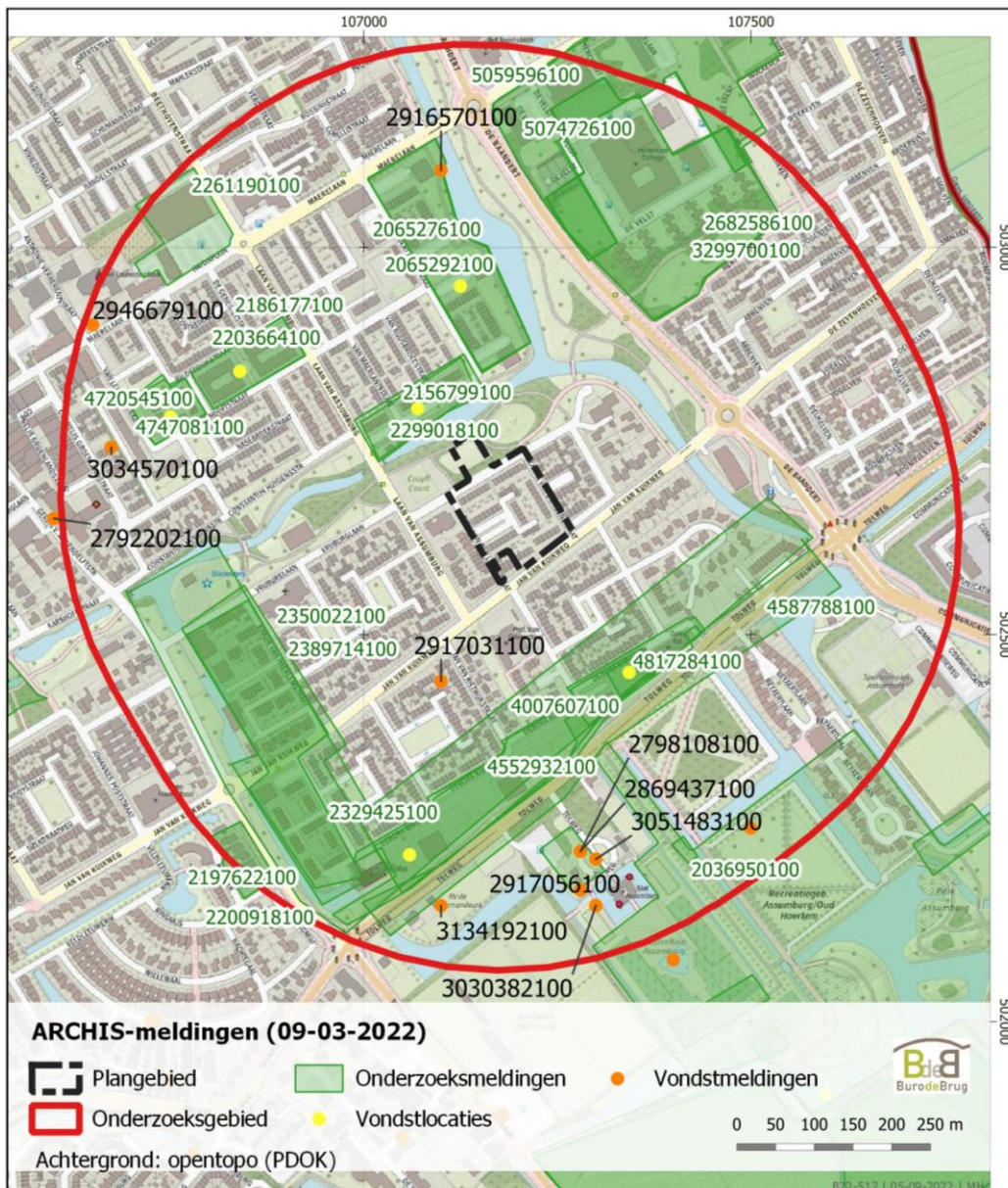
Zaakidentificatie Archis	2036950100
Toelichting	Op ca. 410 m ten zuiden van het plangebied heeft de Universiteit van Amsterdam (AAC) in 2001 een archeologische begeleiding uitgevoerd tijdens de aanleg van een waterpartij in de kasteeltuin van Assumburg. Bij de graafwerkzaamheden kwam subrecent puin en afval tevoorschijn, waarmee een oudere sloot gedempt bleek te zijn. Oud materiaal zoals geglazuurd rood aardewerk lag in en nieuwe context, vermengd met onder andere blikjes van kattenvoer. Aan de westzijde van het vlak bleek over slechts een breedte van 1 m. een houten beschoeiing van een 19 ^e -eeuwse sloot, behorende tot het kasteelterrein, bewaard gebleven. De beschoeiing bestond uit planken van grove den waaronder zich restanten van een vlechtwerkbeschoeiing bevonden. Ondanks dat de verkenningssleuf verstoord was, is toch nadien een veldverkenning uitgevoerd, waarbij In de taluds van de sloten waren de meeste sporen zichtbaar, veel oude greppels en sloten, diverse vondst- en ophogingslagen, restanten van voormalige bouwsels en brugconstructies en de diverse voorwerpen. ⁴⁸

Zaakidentificatie Archis	2081849100
Toelichting	Op ca. 270 m ten zuiden van het plangebied heeft RAAP een bureau- / booronderzoek (karterende fase) opgesteld en uitgevoerd in 2000. Hierbij zijn geen nieuwe archeologische vindplaatsen aangetroffen. Er is in molshopen en in boringen aardewerk aangetroffen uit zowel de Late IJzertijd/Romeinse tijd als de Late Middeleeuwen. Binnen het onderzoeksgebied zijn geen (waardevolle) nederzettingen uit de Late IJzertijd en of Romeinse tijd aangetroffen. Aanwijzingen voor nederzettingen uit eerdere perioden zijn evenmin aangetroffen en gezien het zandige (dus erosieve) karakter van de Afzettingen van Duinkerke I is het voorkomen daarvan ook niet waarschijnlijk. In de Late Middeleeuwen is het oude oppervlak in vrijwel het gehele onderzoeksgebied geërodeerd en afgedekt door een laag Duinkerke III-klei. Advies: geen vervolg. ⁴⁹

⁴⁷ Baggerman 2020.

⁴⁸ Lange *et al* 2001.

⁴⁹ Soonius 2000.

Afbeelding 17. Bekende archeologische waarden in het onderzoeksgebied.

2.6.5 Samenvatting bekende archeologische waarden

Door de ligging van Heemskerk naast een strandwal en door het droogvallen van een kwelderlandschap rond het Midden Neolithicum is de kans op archeologische waarden uit het Midden Neolithicum – Laat Neolithicum aanwezig, maar zeer klein. De kans wordt laag ingeschat, omdat kwelders bij hoog water nog steeds konden onderlopen, waardoor deze plekken dus niet geschikt waren voor permanente bewoning. Wel kunnen hierdoor mogelijk resten van tijdelijke kampen aanwezig zijn. Ook archeologische waarden uit de Bronstijd tot en met de vroege IJzertijd worden niet verwacht, omdat dit gebied toen deel uitmaakte van een waterloop van het Oer-IJ. Archeologische resten uit het midden van de IJzertijd, Romeinse Tijd en de Vroege Middeleeuwen worden wel verwacht vanwege de ligging van de omgeving in een regio met kwelderruggen. Deze ruggen waren droge locaties in het dynamische landschap van het Oer-ij en daarom geschikte bewoningslocaties. Archeologische resten uit de Romeinse Tijd zijn bekend in de omgeving van het plangebied. Archeologische waarden uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd kunnen ook aanwezig zijn in dit gebied, omdat het plangebied zich vlakbij twee kastelen bevindt; Poelenburg en Assumburg.

Veel van de vondstmeldingen die zijn gedaan zijn te koppelen aan Slot Assumburg, Huis Poelenburg en een boerenerf ten zuidwesten van het plangebied zichtbaar op afbeelding 14. Bovendien zijn enkele vondstmeldingen onterecht in Archis geplaatst of aangetroffen in een verstoorte laag.

3 Archeologische verwachting en selectieadvies

3.1 Archeologische gespecificeerde verwachting

Kijkend naar de geo(morfo)logische gesteldheid van de bodem, de bekende archeologische waarden en de bewoningsgeschiedenis kan een verwachtingsmodel worden opgesteld voor het plangebied. Het plangebied ligt in een gebied met getijden- en wadafzettingen vermoedelijk net op of juist buiten de flank van de strandwal. De strandwal ligt aan de westzijde en het Oer-IJ aan de oostkant. Als rond het begin van de jaartelling het zeegat bij Castricum dichtslibt ontstaat veengroei in met name in de strandvlakten en kweldergebieden. In de vroege Middeleeuwen heeft zich veel veen gevormd en zijn kleipakketten afgezet bij overstromingen. De bodem in het onderzoeksgebied bestaat vermoedelijk uit zand- en kleilagen afgezet door het Oer-ij en behorende tot het Laagpakket van Walcheren. Gezien de ligging naast of op de strandwal van Heemskerk en het droogvallen van een kwelderlandschap in het Midden Neolithicum is er een kans op archeologische waarden uit het Midden Neolithicum tot en met het Laat Neolithicum. De kans op het aantreffen van deze archeologische waarden wordt echter als laag ingeschat aangezien kwelders bij zeer hoog tij onder water lopen en dus niet geschikt zijn voor permanente bewoning. Wel kunnen er resten aanwezig zijn van tijdelijke kampen.

Er worden geen archeologische waarden verwacht uit de Bronstijd tot en met het begin van de IJzertijd, aangezien de omgeving van het plangebied toen deel uitmaakte van de zee en later de waterloop van het Oer-IJ. Wel worden er archeologische waarden uit het midden van de IJzertijd, Romeinse Tijd en de Vroege Middeleeuwen verwacht. Dit vanwege de ligging van het plangebied in een regio met kwelderruggen, die droge locaties in het dynamische landschap van het Oer-IJ waren. Daarnaast zijn er archeologische resten uit de Romeinse Tijd aangetroffen in een nabij gelegen onderzoek. Archeologische waarden uit de Late Middeleeuwen kunnen ook aanwezig zijn in het plangebied aangezien het plangebied zich naast twee Middeleeuwse kastelen bevindt. Echter is op de beschikbare historische kaarten geen bewoning zichtbaar binnen het plangebied. Dat bebouwing ontbreekt op de bekende en beschikbare historische kaarten betekent dat de kans op het aantreffen van archeologische waarden uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd laag is. De eerste bewoning dateert pas in de jaren '60 van de vorige eeuw.

Daarnaast ligt het plangebied direct ten zuiden van een zone die in de Tweede Wereldoorlog behoorde tot een Duitse verdedigingslinie achter de Atlantikwall, de Neue-Landfort. Desalniettemin zijn hier voor zover bekend geen verdedigingswerken meer aanwezig. Wel kunnen in de zone van het plangebied resten worden verwacht van kleinere objecten en structuren, zoals crashlocaties, veldgraven en onderduikholen.

Tot slot, zijn vermoedelijk delen van de natuurlijke ondergrond in de subrecente geschiedenis flink verstoord en opgevuld met zand waardoor veel recent materiaal aanwezig is veroorzaakte door de bouw van de woonwijk in de jaren '60. Echter is de aard en omvang van deze verstoringen niet bekend.

3.2 Selectieadvies

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat er verschillende verwachtingen gelden binnen het plangebied voor archeologische vindplaatsen. Echter heeft het onderzoek ook uitgewezen dat de bodem binnen het plangebied vermoedelijk door de aanleg van de wijk in de jaren '60 van de vorige eeuw sterk geroerd is. Gezien het feit dat 1.260 m² van de geplande ingrepen op nieuw-te-bouwen grond wordt gebouwd en het archeologiebeleid van de beleidskaart en het bestemmingsplan een vrijstellingsgrens van 2.500 m² aanhoudt, adviseert Buro de Brug geen andere archeologische stappen uit te voeren.

Kortom, Buro de brug adviseert het plangebied vrij te geven op het gebied van archeologie.

Bovenstaand advies dient beoordeeld te worden door de bevoegde overheid.

4 Bronnen

4.1 Digitale bronnen

www.legendageomorfologie.wur.nl
www.archis.cultureelerfgoed.nl
www.beeldbank.cultureelerfgoed.nl
www.monumentenregister.cultureelerfgoed.nl
www.zoeken.cultureelerfgoed.nl
www.ahn.nl
www.dinoloket.nl
www.gahetna.nl
www.kadaster.nl
www.nimh-beeldbank.defensie.nl
www.geologievannederland.nl
www.hisgis.nl
www.nationaalgeoregister.nl
www.pdok.nl
www.rijksoverheid.nl
www.ruimtelijkeplannen.nl
www.sikb.nl
www.topotijdreis.nl
www.rijksmonumenten.nl
www.rce.webpublisher.nl
www.noordhollandsarchief.nl
www.heemskerk.nl
www.historischekringheemskerk.nl
www.eengroetuitheemskerk.nl
www.heemskerk.nieuws.nl
www.bodemdata.nl/basiskaarten
www.bodemloket.nl/kaart
www.kasteleninnederland.nl
www.oerij.eu
www.ikme.nl

4.2 Literatuur

Alders, G.P., *et al.*, 2009: Beleidsnota Archeologie gemeente Heemskerk, *SCENH-rapport cultuurhistorie* 129, Wormer.

Baggerman, M., 2020: Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven (IVO-P) aan de Tolweg te Heemskerk, *Argo-rapport 215*, Zaandam.

Baggerman, M., 2021: Archeologisch bureauonderzoek De Velst III te Heemskerk, gemeente Heemskerk, *Argo-rapport 292*, Zaandam.

Brakman, A., *et al.*, 2007: Heemskerk Coornhertstraat: Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een karterend booronderzoek, *ADC Rapport 910*, Amersfoort.

Bakker, H. de/ J. Schelling, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus*, Wageningen (PUDOC).

- Barends, S., *et al.*, 1993: *Het Nederlandse landschap: een historisch-geografische benadering*, Utrecht.
- Berendsen, H.J.A., 1997: *Landschappelijk Nederland*, Assen.
- Berendsen, H.J.A. / E. Stouthamer, 2001: *Palaeogeographical development of the Rhine-Meuse delta, the Netherlands*, Assen.
- Berendsen, H.J.A., 2004: *De vorming van het land. Fysische geografie van Nederland*, Assen.
- Brattinga, J.J., 2016: Heemskerk Slotheerenbuurt fase 2. Een inventariserend veldonderzoek door middel van verkennende boringen (IVO-O), *Hollandia-reeks 590*, Zaandijk.
- Geudeke, P.W. *et al.*, 1990: Grote Historische Atlas van Nederland 1:50.000 – 1: West-Nederland 1839-1859, Groningen.
- Hebrinck, K.A., 2009: Een archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen aan de Beethovenstraat te Heemskerk (NH), *ARC-rapport 2009-221*, Groningen.
- Huisman, N., 2010: Heemskerk, Coornhertstraat, Een inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven, *ADC-rapport 2478*, Amersfoort.
- Jacobs, E., 2008: Locatie 'Gerrit van Assendelftstraat 56", gemeente Heemskerk, een inventariserend veldonderzoek, *Rapport Star 180*, Amsterdam.
- Jacobs, E., 2008: Locatie 'Gerrit van Assendelftstraat 56", gemeente Heemskerk, een bureauonderzoek, *Rapport Star 183*, Amsterdam.
- Jelgersma, S., *et al.*, 1970: The coastal dunes of the western Netherlands; geology vegetational history and archaeology. *Mededelingen RijksGeologische Dienst*, no. 21.
- Jezeer, W., 2008: Heemskerk Poelenburgplantsoen 1 t/m 40 Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven, *ADC-rapport 1553*, Amersfoort.
- Kappel, K. & Van Lil, 2008: Heemskerk, Poelenburgplantsoen 1 t/m 40: Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een karterend booronderzoek *ADC-Rapport 1337*, Amersfoort.
- Kok, T., 2021: Verkennend booronderzoek De Velst III te Heemskerk, gemeente Heemskerk, *Argo-rapport 293*, Zaandam.
- Lange, S. *et al.*, 2001: Archeologisch begeleiding van een waterpartij op het van Kasteel Assumburg, gemeente Heemskerk, *AAC Publicaties 2*, Amsterdam.
- Lange, S., 2006: Inventariserend veldonderzoek op het plangebied Huibert Pootstraat, gemeente Heemskerk, *AAC Notitie 24*, Amsterdam.
- Médard, A. & L. Kleij, 2018: Archeologisch bureauonderzoek aan de Tolweg te Heemskerk, gemeente Heemskerk, *Argo-rapport 154*, Zaandam.
- Mulder, E.F.J. de/ M.C. Geluk/ I.L. Ritsema/ W.E. Westerhoff/ T. E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*, Groningen/ Houten.
- Poulus, E., 2011: Archeologisch bureauonderzoek Slotheerenbuurt te Heemskerk, *Hollandia-reeks 360*, Zaandijk.
- Poulus, E., 2011: Inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen (IVO-O) plangebied Slotheerenbuurt te Heemskerk, *Hollandia-reeks 392*, Zaandijk.

Salomons, K.T. & A. Hakvoort, 2013: Inventariserend veldonderzoek middels proefsleuven Slotheerenbuurt, gemeente Heemskerk, *Hollandia-reeks 453*, Zaandijk.

Soonius, C. 2000: Project Assumburg/Oud Haerlem, gemeente Heemskerk: een aanvullende archeologische inventarisatie (AAI-1), *RAAP-rapport 515*, Weesp.

Stiller, D.R., 2015: Archeologisch bureauonderzoek aan 'de Velst', gemeente Heemskerk, *Argo-rapport 69*, Zaandam.

Teeuwisse, J., *et al.*, 2015: *Zicht op het Oer-IJ, Plan van Aanpak, Geopark Oer-IJ in oprichting*. Castricum.

Vaars, J.P.L., 2015: Verkennend booronderzoek "De Velst" te Heemskerk, gemeente Heemskerk, *Argo-rapport 78*, Zaandam.

Vaars, J.P.L., 2017: Verkennend booronderzoek Debora bakelaan "De Slotvrouwe" te Heemskerk, gemeente Heemskerk, *Argo-rapport 132*, Zaandam.

Vaars, J.P.L., 2019: Archeologisch booronderzoek project wisselwoningen, Bilderdijkstraat 14 te Heemskerk, gemeente Heemskerk (NH), *MUG-rapport 2019-88*, Zwanenburg.

Wit, M.J.M., de, 2019: Archeologisch bureauonderzoek project wisselwoningen Bilderdijkstraat 14 te Heemskerk, gemeente Heemskerk (NH), *MUG-rapport 2019-47*, Zwanenburg.